ISSN 3041-1734 (online)

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа
«Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»

ДОСЛІДЖЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

періодичний інформаційний бюлетень

№ 5
2025

УДК 001(4-6ЄС)

Ідентифікатор медіа R40-05189

ISSN 3041-1734 (online)

Редакційна рада: Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша

Дослідження, технології, інновації у Європейському Союзі : електронний інформаційний бюлетень // МОН України; ДНУ УкрІНТЕІ. – Київ : УкрІНТЕІ, 2025. – Вип. 5. – 48 с.

Електронний інформаційний бюлетень "Дослідження, технології, інновації у Європейському Союзі" – це результат щоденного моніторингу новин щодо інновацій, нових технологій, науково-дослідних та інноваційних проєктів, на виконання грантів від Європейської ради з питань досліджень, ініціативи МСП, змін законодавства в області науки, технологій та інноваційної діяльності за пріоритетними напрямами, актуальних подій.

Періодичність: щомісячно.

Рік заснування: 2017 р.

Передплата на видання здійснюється через УкрІНТЕІ.
IBAN: UA518201720313201001201097044 в УДКСУ у м. Києві,
код ЄДРПОУ 40814998, ІПН 408149926502, код платежу 25010100
З питань придбання:
тел: (044) 521-00-39, e-mail: uintei.info@gmail.com

Засновник: Державна наукова установа "Український інститут науково-технічної експертизи та інформації"
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5332 від 12.04.2017 р.

Адреса редакції: 03150, м. Київ, вул. Антоновича, 180

©УкрІНТЕІ

ЗМІСТ

ОФІЙЦІЙНІ ЗАХОДИ 5
ЄС залишається відданим глобальній співпраці щодо мікрочіпів 5
ЄК надає додаткові 10 мільйонів євро для ініціативи MSCA4Ukraine 6
Рада визначила дорожню карту для досягнення спільного європейського ступеня 6
ЄС та Велика Британія домовилися про оборонне партнерство як прелюдію до тіснішої співпраці 7
Комісія публікує Робочу програму "Горизонт Європа" на 2025 рік 8
ЄК затверджує Робочу програму JRC на 2025-2027 роки 9
Рада керівних директорів EIT закликає до рішучих дій для зміцнення екосистеми стартапів та скейлапів Європи 9
Рада закликає до інклюзивної, етичної, сталої та орієнтованої на людину стратегії впровадження штучного інтелекту в науку 10
ТОЧКА ЗОРУ 11
Точка зору Девіда Метьюза: що насправді є досягненнями Рамкових програм досліджень ЄС? 11
ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ 14
РіШЕННЯ РАДИ про прийняття програми додаткових досліджень реакторів з високим потоком на 2024-2027 роки 14
Рішення Ради ЄС (CFSP) 2025/889 від 12 травня 2025 року із підтримки Європейської мережі незалежних аналітичних центрів з питань нерозповсюдження та роззброєння 15
Рада схвалила порядок денний політики Європейського дослідницького простору на наступні три роки 16
Готовність до криз: Рада та Парламент досягли угоди щодо ліцензування патентів як крайньої інстанції 17
Рада закликає до інклюзивної, етичної, сталої та орієнтованої на людину стратегії впровадження штучного інтелекту в науку 18
Рада закликає до кращого використання космічних даних для покращення управління кризами 19
АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ 19
Проміжне офіційне оцінювання програми "Горизонт Європа" - комісія аналізує вплив та віддачу від Рамкової програми 19
Звіт JRC за 2024 рік 21
Інновації в блакитній економіці ЄС стимулюють зростання 22
країни, які представлять добровільні національні огляди (ДНО) щодо реалізації Цілей сталого розвитку 24
Захист екосистем: майже половина рекомендацій Стратегії ЄС щодо біорізноманіття вже виконана 24
Посібник з інновацій EIT KIC та Посібник зі створення бізнесу 2025 року 26
МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ 26
Україна і Велика Британія запустили співпрацю у сфері науки, технологій та інновацій у межах 100-річного партнерства 26

МОН і Кембриджський університет підписали угоду про співпрацю у сфері викладання англійської мови 27
ШІ-технології в закладах освіти: МОН і Panopto підписали меморандум про співпрацю 28
ЄС та Єгипет завершують переговори щодо PRIMA на презентації Робочої програми "Горизонт Європа 2025" у Каїрі 29
УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ ... 29
Євроінтеграція науки: розпочалася підготовка Дорожньої карти інтеграції України до ЄДП на 2025–2027 роки 29
Установи НАН України – серед переможців конкурсу українсько-латвійських науково-дослідних проєктів 2025-2026 років 30
У КПІ відкрили новий науковий парк: підтримка інновацій, ветеранської освіти та розвитку медичної інженерії 31
Science City: нові можливості для бізнесу, науки та інновацій 31
Уряд погодив передання частини бюджетних призначень до НАН України для продовження наукових досліджень у 2025 році 33
НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ 34
ERC збільшує фінансування для провідних світових дослідників, які переїжджають до Європи 34
У Польщі запускається перший Національний центр боротьби з раком 35
EIT та Польща розпочинають пілотний проєкт для стартапів з високим потенціалом 35
Перший у світі сертифікований довідковий матеріал для покращення діагностики целіакії 36
Пріоритети досліджень на останні роки програми "Горизонт Європа" починають визначатися 37
Збільшення привабливості Європи для проведення клінічних випробувань 39
ПОТОЧНІ ПРОЄКТИ 41
Планування високовольтних мереж постійного струму для вуглецево-нейтрального майбутнього 41
ЗАВЕРШЕНІ ПРОЄКТИ 42
Спільне створення здорових коридорів для найбільших міст Європи 42
Сербська лабораторія використовує отруту скорпіонів для боротьби з раком 43
ПОДІЇ: КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, ТРЕНІНГИ, СТИПЕНДІЇ, ГРАНТИ 44
Третя океанічна конференція ООН "Прискорення дій та мобілізація всіх учасників для збереження та сталого використання океану" 44
Відкрито конкурс проєктів у сфері прикладних квантових технологій у межах мережі Eureka 45
ЄК оголошує про нові конкурси та пілотний проєкт "Вибери Європу" 46
INESC TEC оголошує новий конкурс для старших дослідників ІКТ, зацікавлених у проведенні від одного до трьох місяців у Португалії 47

ОФІЙЦІЙНІ ЗАХОДИ

ЄС ЗАЛИШАЄТЬСЯ ВІДДАНИМ ГЛОБАЛЬНІЙ СПІВПРАЦІ ЩОДО МІКРОЧІПІВ

Європа, незважаючи на загострення торговельної напруженості, продовжує співпрацювати з глобальними партнерами для розвитку напівпровідникової промисловості, заявила 21 травня виконавчий віце-президент Комісії з питань технологічного суверенітету Хенна Вірккунен.

У січні США запровадили обмеження на експорт передових чіпів штучного інтелекту, які поширюються на понад половину країн-членів ЄС, а адміністрація Трампа з того часу розпочала розслідування імпорту напівпровідників з метою запровадження галузевих тарифів. На тлі цієї тенденції для Європи як ніколи важливо розвивати власні потужності з проєктування та виробництва передових напівпровідників, сказала Вірккунен.

"Ця ера глобальної торгівлі не сигналізує про кінець глобальних інноваційних моделей, а радше відкриває можливості для подальшої співпраці та інтеграції", – наполягала вона, вказуючи на цифрові партнерства, узгоджені останніми роками з Японією, Південною Кореєю, Канадою та Індією.

Вірккунен використала зібрання світової спільноти напівпровідників, щоб представити Європу як місце для партнерства та інвестицій. "Європа пропонує дуже стабільне політичне середовище з дуже чіткою регуляторною базою, а захист [інтелектуальної власності] забезпечує визначеність для довгострокових проєктів", – сказала вона.

Вона також вказала на таланти, які надходять через європейські "університети світового класу та дослідницькі центри", та потенціал масштабування завдяки єдиному ринку.

Виконавчий директор Imec Люк Ван ден Хове погодився, що глобальна співпраця має вирішальне значення для просування інновацій у напівпровідниках. Глобальні ланцюги поставок напівпровідників настільки складні, що майже немислимо, щоб один регіон опанував кожен аспект технології. Ван ден Хове стверджував, що саме тому Європа повинна зосередитися на розвитку своїх сильних сторін.

Закон про чіпи 2.0

Саме завдяки цьому Закону ЄС сподівається досягти своєї цілі – подвоєння частки ЄС на світовому ринку напівпровідників до 20% до 2030 р. Міжнародна співпраця є частиною стратегії, включаючи спільні дослідницькі проєкти з Південною Кореєю.

За словами Вірккунен, понад 85% бюджету ініціативи "Чіпи для Європи", частини Закону про чіпи, що підтримує інновації та нарощування технологічного потенціалу, вже виділено. Це включає запуск п’яти пілотних ліній та створення центрів компетенцій у всіх 27 державах ЄС. Однак нещодавня оцінка Європейської аудиторської палати виявила, що ЄС "далеко відстає від темпів", необхідних для досягнення своїх цілей. Наразі він на шляху до досягнення частки ринку в 11,7% до 2030 р.

https://sciencebusiness.net/semiconductors/eu-remains-committed-global-collaboration-microchips

ЄК НАДАЄ ДОДАТКОВІ 10 МІЛЬЙОНІВ ЄВРО ДЛЯ ІНІЦІАТИВИ MSCA4UKRAINE

Європейська Комісія надає додаткові 10 мільйонів євро для ініціативи MSCA4Ukraine, що фінансується програмою Марії Склодовської-Кюрі (MSCA) в рамках програми "Горизонт Європа".

Про цей додатковий бюджет було оголошено нещодавно в рамках планування конкурсів програми на 2025 рік. З моменту свого створення схема MSCA4Ukraine підтримала 173 дослідники, переміщених з України, з бюджетом у розмірі 35 мільйонів євро.

Додатковий бюджет дозволить організації або консорціуму обрати докторантів та постдокторантів з України, які зможуть безпечно продовжувати свою роботу в академічних колах, підприємствах, дослідницьких центрах та державних установах, що базуються в ЄС та країнах, асоційованих з програмою "Горизонт Європа". Обрані стипендіати продовжать свої дослідження за сприятливих умов праці.

Схема включає спеціальну підтримку для організацій, дозволяючи їм приймати дослідників протягом періоду від 8 місяців до 2 років та пропонуючи їм можливості навчання, розвитку навичок та кар'єрного зростання, відмінні умови працевлаштування та належний нагляд.

Запит на вибір нової організації або консорціуму, який керуватиме наступним етапом програми стипендій MSCA4Ukraine, триває до 16 вересня 2025 р. Переможець потім організує конкурс пропозицій, який пропонуватиме стипендії докторантам та постдокторантам з України. Очікується, що конкурс для українських дослідників розпочнеться у першій половині 2026 р.

https://era.gv.at/news-items/ec-provides-10-million-top-up-for-msca4ukraine-initiative/

РАДА ВИЗНАЧИЛА ДОРОЖНЮ КАРТУ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ СПІЛЬНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СТУПЕНЯ

Міністри освіти ЄС домовилися запровадити спільний європейський знак ступеня – додатковий сертифікат, який видаватиметься студентам, що навчаються за спільними програмами ступеня, як потенційний перший крок до створення нового типу європейського ступеня.

Під час засідання 12 травня Рада запропонувала дорожню карту у три етапи, починаючи із завершення підготовки до запровадження спільного європейського знака ступеня у 2026 р. Наступні два роки будуть витрачені на оцінку знака та вивчення можливості запровадження повноцінного ступеня.

На основі цих даних держави-члени пропонують прийняти рішення у 2029 р. щодо запровадження повноцінного ступеня.

Рада також ухвалила рекомендацію, що визначає критерії присудження спільного європейського знака ступеня, який буде відкритий для програм, що реалізуються університетами з різних країн, включаючи щонайменше дві держави-члени ЄС.

Ян Палмовський, генеральний секретар Гільдії європейських університетів, привітав польське головування в Раді з досягненням угоди. "Я думаю, що триетапний підхід, який будує довіру та узгодженість між державами-членами, є гарним шляхом уперед", – сказав він.

У березні 2024 р. Комісія представила план створення європейського ступеня, а в січні цього року опублікувала свої висновки з *десяти пілотних проєктів Erasmus+.* Відповідно до плану, Рада запросила Комісію створити політичну лабораторію для розробки структури спільного європейського знака ступеня, включаючи спільний метод перевірки відповідності критеріям та візуальну ідентичність знака.

Політична лабораторія має розпочати свою роботу восени. Європейська асоціація університетів представлятиме в ній вищі навчальні заклади. Результати мають бути представлені Раді до середини 2026 р., щоб знак можна було запровадити до кінця 2026 р.

До кінця 2028 р. Комісія повинна подати Раді звіт про оцінку впровадження маркування та техніко-економічне обґрунтування спільного європейського ступеня для подальшого прийняття рішень. Держави-члени не взяли на себе жодних зобов'язань щодо прагнення до повноцінного європейського ступеня, оскільки наступні кроки залежатимуть від результатів цих оцінок.

Забезпечення взаємного визнання кваліфікацій по всьому ЄС було тривалим і складним процесом. Болонський процес, започаткований у 1999 р., створив Європейський простір вищої освіти, але багато перешкод для реалізації спільних програм залишаються в національному законодавстві.

У своєму звіті, в якому стверджується, що дослідження, інновації, знання та освіта повинні бути закріплені як *"п'ята свобода" єдиного ринку*, колишній прем'єр-міністр Італії Енріко Летта написав, що план європейського ступеня слід розглядати як "наріжний камінь" у досягненні цієї амбіції.

https://sciencebusiness.net/universities/council-sets-out-roadmap-joint-european-degree

ЄС ТА ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ДОМОВИЛИСЯ ПРО ОБОРОННЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ПРЕЛЮДІЮ ДО ТІСНІШОЇ СПІВПРАЦІ

Європейський Союз та Велика Британія домовилися про партнерство у сфері безпеки та оборони, яке, за їхніми словами, дозволить тіснішу співпрацю в таких сферах, як підтримка України, і яке може відкрити можливості для британських компаній скористатися перевагами плану ЄС щодо збільшення витрат на оборонну промисловість.

Згідно зі спільною заявою, Велика Британія та Європейська комісія повинні "швидко вивчити будь-які можливості для взаємовигідного посиленого співробітництва",

створеного пропозицією ЄС щодо програми позик на суму 150 мільярдів євро (169 мільярдів доларів США) для закупівель оборонного обладнання.

Окрім безпеки та оборони, Комісія та Велика Британія *обговорили питання,* починаючи від транскордонних подорожей для молоді до співпраці в енергетичній сфері, прав рибальства, стандартів харчування, співпраці в правоохоронній сфері та міграції, безпеки здоров'я, включаючи виявлення нових загроз здоров'ю, підготовку до них та реагування на них тощо.

Крім того, в угоді міститься положення про обмін технічною нормативною інформацією щодо нових енергетичних технологій, таких як водень, уловлювання, використання та зберігання вуглецю, а також біометан.

https://www.defensenews.com/global/europe/2025/05/19/eu-uk-agree-defense-partnership-as-prelude-to-tighter-cooperation/?utm_source=sailthru&utm_medium=email&utm_campaign=dfn-enr

КОМІСІЯ ПУБЛІКУЄ РОБОЧУ ПРОГРАМУ "ГОРИЗОНТ ЄВРОПА" НА 2025 РІК

Європейська комісія ухвалила Робочу програму "Горизонт Європа" на 2025 рік (C/2025/02795) для зміцнення дослідницького та інноваційного потенціалу Європи. З інвестиціями понад 7,3 мільярда євро програма має на меті підтримувати передову науку, прискорювати зелений та цифровий перехід ЄС і підвищувати конкурентоспроможність Європи.

Програма включає заходи, спрямовані на залучення та утримання провідних дослідників у Європі, а також надання цілеспрямованої підтримки тим, хто постраждав від війни та переміщення. У рамках цих зусиль Комісія оновлює частину Робочої програми *Дій Марії Склодовської-Кюрі* (MSCA) на 2023-25 рр., щоб запропонувати більше підтримки українським вченим, а також запустити новий пілотний проєкт MSCA "Обери Європу для науки". Цей пілотний проєкт запропонує більше підтримки та можливостей для дослідників на початку кар'єри, включаючи конкурентні виплати та довгострокові контракти. Пілотний проєкт є частиною пакету фінансування в розмірі 500 мільйонів євро на 2025–2027 рр. та ширшої ініціативи "*Обери Європу*", представленої президентом Комісії Урсулою фон дер Ляєн, метою якої є зробити Європу магнітом для дослідників.

Робоча програма виділяє 35% бюджету на боротьбу зі зміною клімату та 8,8% на біорізноманіття, у т.ч. 1,14 мільярда євро на проєкти у сфері клімату, енергетики та транспорту, а також 833 мільйони євро на продовольство, біоекономіку, природні ресурси, сільське господарство та навколишнє середовище.

36% фінансування програми "Горизонт Європа" підтримує цифровий перехід, а 1,6 мільярда євро виділено на розвиток штучного інтелекту.

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/horizon-europe-work-programmes_en

ЄК ЗАТВЕРДЖУЄ РОБОЧУ ПРОГРАМУ JRC НА 2025-2027 РОКИ

19 травня 2025 р. Комісія ухвалила рішення щодо Робочої програми Спільного дослідницького центру (JRC) на 2025, 2026 та 2027 рр. У Робочій програмі окреслено, як він підтримуватиме розробку політики ЄС протягом наступних 3 років.

Нова робоча програма JRC зосереджена на пріоритетах, науковій досконалості та основних сильних сторонах JRC – передбаченні, інтеграції та впливі політики ЄС. Вона підтримує політичні пріоритети Комісії за допомогою науки та даних. Вона організована у *25 дослідницьких портфелях,* що охоплюють широкий спектр політичних сфер, від конкурентоспроможності до енергетичного переходу та управління штучним інтелектом.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/commission-adopts-jrc-work-programme-2025-27-2025-05-19_en

РАДА КЕРІВНИХ ДИРЕКТОРІВ EIT ЗАКЛИКАЄ ДО РІШУЧИХ ДІЙ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОСИСТЕМИ СТАРТАПІВ ТА СКЕЙЛАПІВ ЄВРОПИ

EIT прагне сформувати динамічну та інклюзивну інноваційну екосистему по всьому ЄС. Спираючись на десятирічний досвід Інституту у сприянні підприємництву та інноваціям, він закликає до амбітних реформ, щоб розкрити весь потенціал європейських стартапів.

Цей заклик до дії викладено у пропозиції EIT щодо доповнень Стратегії ЄС стосовно стартапів та масштабних підприємств, у якій окреслено нагальні виклики та рекомендації для сильнішої та конкурентоспроможнішої Європи. Посил чіткий: нам потрібні сміливі, цілеспрямовані та інтегровані реформи, щоб перетворити Європу з фрагментованих зусиль на провідну світову екосистему стартапів.

Рекомендації EIT щодо стратегії стартапів ЄС, орієнтованої на майбутнє:

Розширити доступ до капіталу для стартапів на ранніх стадіях шляхом створення схеми ЄС Kickstarter та розширення програми EIT Jumpstarter. Перетворення Регіональної інноваційної схеми на Європейський регіональний стимулятор інновацій для підтримки нових інноваційних екосистем по всьому континенту.

Спростити регуляторні рамки шляхом розробки регуляторних "пісочниць", де стартапи можуть тестувати інновації в контрольованому середовищі за підтримки EIT KIC як галузевих посередників.

Покращити доступ до ринку шляхом посилення ролі EIT KIC як інноваційних центрів. Це сприятиме глибшій інтеграції між стартапами та промисловістю, комерційним партнерствам та інвестиціям, а також підтримуватиме злиття та поглинання.

Вирішити проблеми дефіциту кваліфікованих кадрів та талантів шляхом об'єднання освітніх та навчальних програм EIT в рамках Інноваційного кампусу EIT. Це забезпечить скоординовану підтримку від середньої освіти до навчання дорослих та сприятиме розвитку венчурного капіталу через академічні установи.

Усунути гендерний розрив у інвестуванні стартапів шляхом розширення ініціатив, таких як EIT SUPERNOVAS, яка підтримує жінок-підприємців та інвесторів. Ці програми спрямовані на забезпечення рівного доступу до фінансування, експертизи та мереж.

Покращити експертизу в галузі інтелектуальної власності шляхом створення комплексної системи підтримки інтелектуальної власності у партнерстві з Відомством інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO) та Європейським патентним відомством (EPO). Це допоможе стартапам ефективніше захищати та комерціалізувати свої інновації.

Створити інтегровану інноваційну воронку ЄС, узгодивши генерування ідей, розвиток стартапів та їхнє фінансування. Скоординована структура, що об'єднує європейські дослідницькі, інноваційні та інвестиційні програми – від ідеї до ринку – допоможе стартапам орієнтуватися та досягати успіху на всіх етапах.

https://www.eit.europa.eu/news-events/news/eit-governing-board-calls-bold-action-strengthen-europes-startup-and-scaleup

РАДА ЗАКЛИКАЄ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ, ЕТИЧНОЇ, СТАЛОЇ ТА ОРІЄНТОВАНОЇ НА ЛЮДИНУ СТРАТЕГІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАУКУ

23 травня 2025 р. Рада схвалила низку висновків під назвою *"На шляху до стратегії ЄС щодо штучного інтелекту в науці"*. У цьому документі Рада закликає до комплексної стратегії для стимулювання впровадження штучного інтелекту в науку з етичним, сталим, інклюзивним та людиноцентричним підходом.

"Штучний інтелект може повністю змінити наукові відкриття, стимулювати інновації та підвищити продуктивність наших дослідників. Європа повинна швидко скористатися цими можливостями, одночасно вирішуючи етичні та соціальні виклики та ризики цієї швидко розвиваючоїся технології", – сказав Марцін Куласек, міністр науки та вищої освіти Польщі.

У висновках Ради визнається, що швидкий розвиток ШІ та його застосування в наукових дослідженнях призвели до новаторських досягнень, змінивши спосіб ведення наукової практики. Штучний інтелект широко використовується в аналізі даних, моделях, що сприяє новим відкриттям та підвищує ефективність досліджень. У висновках підкреслюється важливість ШІ для підтримки як фундаментальних, так і прикладних досліджень, а також його вирішальна роль у вирішенні глобальних проблем та підвищенні конкурентоспроможності, задоволенні суспільних потреб та цифрового переходу в Європі.

Співпраця у сфері ШІ, особливо взаємні та недискримінаційні партнерства на міжнародному рівні, є ключовим фактором для посилення наукового обміну, забезпечення сумісності та сприяння відповідальному розвитку штучного інтелекту.

У висновках підкреслюється важливість етичного, сталого та інклюзивного використання ШІ в науці, що сприятиме зміцненню досліджень, інновацій та глобальної конкурентоспроможності. У тексті нагадується, що системи та моделі штучного інтелекту, спеціально розроблені та введені в експлуатацію виключно з метою наукових досліджень та розробок, звільняються від дії Закону про штучний інтелект.

У висновках також наголошується на важливості підвищення кваліфікації та перекваліфікації у сфері ШІ для дослідників та новаторів, спрямованих на подолання розриву в цифрових навичках за допомогою освітніх та навчальних програм. Це включає ініціативи щодо залучення, утримання та повернення талановитих спеціалістів зі штучного інтелекту до Європи, особливо з недостатньо представлених груп, а також сприяння різноманітності та гендерному балансу в галузях STEM (наука, технології, інженерія та математика).

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-calls-for-an-inclusive-ethical-sustainable-and-human-centric-strategy-for-the-uptake-of-ai-in-science/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=3318

ТОЧКА ЗОРУ

ТОЧКА ЗОРУ ДЕВІДА МЕТЬЮЗА: ЩО НАСПРАВДІ Є ДОСЯГНЕННЯМИ РАМКОВИХ ПРОГРАМ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄС?

Девід Меттьюз – міжнародний редактор журналу Science|Business. Science|Business склав список найбільших успіхів програм. Чи виправдовують вони майже 300 мільярдів євро інвестицій протягом чотирьох десятиліть?

Минулого року, під час *відвідування Девідом Метьюзом німецького інноваційного агентства Sprind*, йому поставили питання, яке спантеличило: чи справді "працюють" Рамкові програми ЄС з досліджень, зокрема "Горизонт Європа"?

Це вирішальне та своєчасне питання, оскільки наступна Рамкова програма (Десята), яка має розпочатися у 2028 р., *стикається з безпрецедентними потрясіннями* та ризикує бути роздробленою та знову зібраною як частина величезного *нового всеохоплюючого Фонду конкурентоспроможності*. Це може означати набагато більший контроль зверху вниз над дослідженнями на службі європейської економічної та військової могутності. Чи ми радикально оцінюємо програму: працює вона добре, зазнає невдачі чи знаходиться десь посередині?

Офіційно, за даними Європейської комісії, Рамкові програми мають приголомшливий успіх, значною мірою заснований на показниках ефективності. Остаточна *оцінка* програми "Горизонт 2020", попередника програми "Горизонт Європа", яка завершилася у 2020 р., складається переважно з *сотень сторінок статистики* , таблиць із

цифрами щодо якості патентів, опублікованих статей та моделей впливу на ВВП. Так само *проміжна оцінка програми "Горизонт Європа" також сповнена цифр*, лише з кількома рідкісними посиланнями на відчутні результати, такі як автобуси на паливних елементах або нові антибіотики.

Але цей підхід *зі статистичним оцінюванням* не виявився особливо переконливим навіть для самої Комісії. Інакше, чому б вона розглядала радикальну реорганізацію Рамкових програм і *виключала серйозне збільшення бюджету для 10-ї рамкової програми*?

Можливо, аргументи, засновані на метриках, не були успішними. Хоча вони мають вигляд об'єктивних та наукових вимірювань, такі показники, як цитування, патенти, статті тощо, є лише слабкими показниками реальних винаходів та ідей, що покращують життя, яких ми хочемо досягти від державних програм досліджень та розробок.

Комісія заявляє про величезні економічні вигоди від Рамкових програм – 429 мільярдів євро від програми "Горизонт 2020" у довгостроковій перспективі. Але інші сектори, від *освіти* до *інфраструктури*, також можуть викласти абстрактні прогнози економічного моделювання, що стверджують про величезну віддачу від державних витрат.

Тож якщо одні лише цифри не можуть задовільно відповісти на запитання, поставлене мені на Sprind, то що може?

Результати, а не показники

Відповідь, на думку Девіда Метьюза, криється в тому, як європейські розробники дослідницької політики говорять про Агентство перспективних оборонних дослідницьких проєктів США (DARPA).

У своїх нещодавніх вагомих звітах *Маріо Драгі* та *Мануеля Ейтора* рекомендувалося, щоб Рамкові програми застосували певну версію моделі DARPA. Сама компанія Spring також черпала певне натхнення з DARPA. Кожна брюссельська панельна дискусія, основна доповідь та звіт вважають за аксіому, що DARPA є історією успіху, яку варто наслідувати.

Але чому? Ніхто не наводив статистику в стилі оцінки Комісії щодо, скажімо, передбачуваного внеску DARPA у ВВП США або кількості часто цитованих патентів, які воно видає. Ні, причина, чому європейці підлещуються до DARPA, проста. Це тому, що агентство вважається таким, що допомогло створити численні винаходи, що змінили світ, про які чула пересічна людина: комп'ютерна миша; GPS; метеорологічні супутники; Arpanet, попередник сучасного інтернету; бомбардувальники-невидимки; чотирилапий робот BigDog; автономні транспортні засоби тощо. Не кажучи вже про те, що клієнт DARPA, американські військові, залишаються смертоносно ефективними.

Це показує, що нас зрештою цікавлять загальновідомі результати, а не додатки до показників. Список найкращих винаходів може бути грубим, але ефективним мірилом успіху, і, судячи з непохитної політичної підтримки DARPA з боку США, набагато ефективнішим інструментом лобіювання, ніж показники.

Найбільші досягнення ЄС

Які ж тоді найбільші успіхи Рамкових програм? Що можна показати за 41 рік, *понад 280 мільярдів євро* та майже*130 000 проєктів*? Це:

- *GSM (Глобальна система мобільного зв'язку).* Перша та друга Рамкові програми були вирішальними для комерційного розвитку та стандартизації системи, яка лягла в основу ранніх мобільних телефонів, що дало Nokia та Ericsson майже монополію на ринку.
- *MP3.* Винайдений на початку 1990-х рр. переважно німецьким товариством Фраунгофера, формат MP3 дозволив масове стиснення обсягу даних, необхідних для зберігання аудіо, що проклало шлях для буму онлайн-музики. Частково це сталося завдяки *гранту Європейської Комісії*, який створив відповідальний за це німецький дослідницький альянс.
- *мРНК-вакцини... частково.* Німецька фармацевтична фірма BioNTech, яка прийшла на допомогу під час пандемії, *отримала підтримку* від п'ятої, шостої та сьомої Рамкових програм, що дозволило їй удосконалити технологію мРНК. Комісія *прямо називає мРНК* однією зі своїх великих історій успіху. Однак самому DARPA *зазвичай надається більша роль* в історії мРНК, і BioNTech була заснована після ключових ранніх проривних статей про мРНК у 2000 та 2005 рр. Твердження про те, що ЄС створив мРНК-вакцини, слід сприймати з "великою дозою солі", сказав мені один колишній чиновник Комісії, оскільки німецьке національне фінансування було набагато важливішим для BioNTech.
- *Вакцина проти Еболи... або принаймні одна з них.* Ініціатива *з інноваційних лікарських засобів*, що підтримується Рамковими програмами з часів шостої Рамкової програми, була однією з організацій, що стояли за дводозовою вакциною проти Еболи. Однак це лише одна з кількох вакцин проти Еболи.
- *Цифрове аудіомовлення.* Цей стандарт цифрового радіо також виник у результаті *проєкту, що фінансується Європою*, наприкінці 1980-х та на початку 1990-х рр., хоча це лише один із кількох глобальних стандартів цифрового радіо.
- *Генетичне секвенування дріжджів*. У 1992 р. дріжджі стали першим небактеріальним організмом, гени якого були повністю картовані. Це дозволило вченим створити нові штами дріжджів, наприклад, для пивоваріння з низьким вмістом алкоголю. Але, можливо, ще важливіше те, що це проклало шлях для секвенування геному людини у 2003 р.
- *Перовскітні сонячні елемент .* Хоча ці надзвичайно ефективні сонячні елементи ще не є загальновідомою назвою, вони можуть ще більше знизити вартість відновлюваних джерел енергії. Саме *проєкт* Європейської дослідницької ради (ERC) призвів до значного прориву в їх розробці у 2012 р. Але їхній *термін служби все ще занадто короткий* для масового впровадження.
- *Перше в історії зображення чорної діри.* Хоча це не зовсім винахід як такий, це захопливе зображення, частково *результат фінансування ERC*, потрапило в заголовки світових газет, коли його опублікували у 2019 р.

Варто також зазначити, що минулого року Комісія опублікувала документ під назвою *"40 історій, 40 років"* – перелік своїх досягнень. Але жоден з них, за винятком мРНК-вакцин, не є добре відомим. ЄС також опублікував *масштабні звіти* про свої

дослідницькі партнерства, але в них відсутні добре відомі технології чи ідеї. Натомість "історії успіху" – це зазвичай описи участі, синергії, робочі групи тощо.

Для порівняння, Національний науковий фонд США, який спеціалізується на фундаментальній науці та має *приблизно порівнянний бюджет* з програмою "Горизонт Європа", склав подібний список. Він, серед іншого, заявляє про свої заслуги у *сфері 3D-друку*, *МРТ* , *лазерної хірургії ока* та навіть *Duolingo*.

Що ж, наведений вище список найбільших досягнень Рамкових програм, безсумнівно, неповний. Звичайно, тут є багато застережень. Рамкові програми не підтримуються, на відміну від DARPA, потужностями закупівель американської армії для перетворення прототипів на технології масового виробництва. Європейська дослідницька рада існує лише з 2007 р., тому мала набагато менше часу, щоб побачити, як її відкриття перетворюються на реальні технології, ніж решта країн Рамкової програми.

Можна також стверджувати, що вплив Рамкових програм полягає не лише у відчутних результатах: вони допомогли європейським дослідникам працювати за кордоном таким чином, що ніколи б не сталося без грошей ЄС. Більше того, хоча DARPA винайшла деякі дивовижні речі, вона також створила деякі жахи: на думку спадає "Агент Оранж". Рамкові програми, *принаймні досі*, залишалися рішуче цивільними.

Список найкращих винаходів Рамкових програм є корисною перевіркою того, чи створюють вони цінні речі. Він також забезпечує корекцію оцінок на основі метрик, які стали домінувати в дослідницькій системі.

Якщо лобісти досліджень хочуть зберегти Рамкові програми в їхньому нинішньому вигляді, необхідно терміново дослідити бази даних грантів, щоб дізнатися, чи допомогли кошти ЄС створити технології та ідеї, які змінили сучасний світ, і як саме. Однак, якщо інших історій успіху мало або взагалі немає... це може свідчити про те, що настав час переорієнтуватися на відчутні результати.

https://sciencebusiness.net/horizon-europe/viewpoint-what-have-eus-research-framework-programmes-actually-invented?utm_source=ActiveCampaign&utm_medium=email&utm_content=Brussels+rumour+mill+churns+out+new+scenario+for+FP10&utm_campaign=

ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

РІШЕННЯ РАДИ ПРО ПРИЙНЯТТЯ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕАКТОРІВ З ВИСОКИМ ПОТОКОМ НА 2024-2027 РОКИ

Враховуючи, що 1) високопотоковий реактор у Петтені ("HFR") є важливим ресурсом для досліджень Співтовариства в галузі матеріалознавства, ядерної медицини та досліджень безпеки реакторів у галузі ядерної енергетики; 2) експлуатація HFR підтримувалася низкою додаткових дослідницьких програм, а термін дії останньої додаткової дослідницької програми, яка була ухвалена Рішенням Ради (Євратом) 2020/9601 на чотирирічний термін, закінчився 31 грудня 2023 р., рішенням *Ради ST_8522_2025_INIT* ухвалюється додаткова дослідницька

програма з експлуатації реактора з високим потоком у Петтені (Програма) на чотирирічний період, починаючи з 1 січня 2024 р.

Витрати на виконання Програми, оцінені в 26 815 000 євро, фінансуються повністю за рахунок внесків Нідерландів та Франції через Департамент ядерних досліджень та консалтингової групи V.O.F і Комісаріату з атомної енергії та альтернативних енергій відповідно.

Комісія є відповідальною за управління програмою. З цією метою вона звертається до послуг Спільного дослідницького центру. Комісія інформує Раду керуючих Спільного дослідницького центру про виконання програми.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_8522_2025_INIT&qid=1747323091605

РІШЕННЯ РАДИ ЄС (CFSP) 2025/889 ВІД 12 ТРАВНЯ 2025 РОКУ ІЗ ПІДТРИМКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МЕРЕЖІ НЕЗАЛЕЖНИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ З ПИТАНЬ НЕРОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА РОЗЗБРОЄННЯ

З метою посилення імплементації Стратегії ЄС проти розповсюдження зброї масового знищення, а також Стратегії ЄС проти незаконної вогнепальної зброї, стрілецької зброї та легких озброєнь та боєприпасів до неї, цим рішенням продовжується підтримка діяльності Європейської мережі незалежних аналітичних центрів з питань нерозповсюдження та роззброєння з метою досягнення наступних цілей:

- заохочувати дослідження та дебати у сфері політики та безпеки серед громадянського суспільства і, зокрема, серед експертів, науковців щодо заходів із запобігання та боротьби з розповсюдженням зброї масового знищення (ЗМЗ) та систем її доставки, а також розповсюдженням звичайних озброєнь, у тому числі з питань експортного контролю;

- підтримувати прийняття рішень Радою з питань, зазначених у попередньому пункті, зокрема, шляхом надання доповідей, рекомендацій або того й іншого, Високому представнику Союзу із закордонних справ та політики безпеки та державам-членам;

- сприяти розвитку експертизи та інституційної спроможності, пов'язаної з розглянутими питаннями в аналітичних центрах та урядах Союзу та третіх країн, у тому числі шляхом зміцнення відповідної освіти, підвищення обізнаності серед молодого покоління та сприяння наступному поколінню дослідників і практиків, особливо жінок тощо.

Технічна реалізація зазначеної діяльності здійснюється Консорціумом, до складу якого входять Фонд стратегічних досліджень корупції (FRS), Франкфуртський інститут дослідження миру (PRIF), Міжнародний інститут стратегічних досліджень Європи (IISS-Europe), Стокгольмський міжнародний інститут дослідження проблем миру (SIPRI), Інститут міжнародних відносин (IAI) у Римі та Віденський центр роззброєння та нерозповсюдження (VCDNP). Консорціум здійснює технічну реалізацію діяльності під відповідальністю Високого представника. З цією метою Високий представник укладає необхідні домовленості з Консорціумом. Держави-члени та Європейська служба зовнішніх

справ пропонують пріоритети та теми, що становлять особливий інтерес, для дослідницьких програм Консорціуму, які будуть розглянуті в робочих документах та семінарах.

Високий представник звітує перед Радою про виконання цього Рішення на основі регулярних доповідей, підготовлених Консорціумом. Ці звіти є основою для оцінювання, що проводиться Радою.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32025D0889&qid=1747375992772

РАДА СХВАЛИЛА ПОРЯДОК ДЕННИЙ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ НА НАСТУПНІ ТРИ РОКИ

23 травня 2025 р. Рада схвалила Рекомендації щодо Порядку денного Європейського дослідницького простору (ERA) на 2025–2027 рр. *(COM_2025_62)*. Порядок денний ERA – це комплексна дорожня карта із покращення екосистеми досліджень та інновацій Європи, що вирішує ключові проблеми, такі як мобільність знань, сталий розвиток та міжнародна конкурентоспроможність, одночасно забезпечуючи вимірювані результати та широку добровільну участь держав-членів та зацікавлених сторін.

Порядок денний ERA є ключовим для реалізації пріоритетів ERA та координації роботи Європейської Комісії, держав-членів, асоційованих країн та зацікавлених сторін.

У рекомендаціях визначено основні довгострокові заходи, які потребують координації між державами-членами, Європейською Комісією та зацікавленими сторонами, спрямовані на досягнення вимірних результатів протягом трьох років та дії ERA. Вони зосереджені на таких сферах, як:

- Відкрита наука, гендерна рівність та сталість кар'єри в дослідженнях та інноваціях;
- Зміцнення дослідницької інфраструктури та міжнародної співпраці;
- Реформування оцінювання досліджень та підвищення валоризації знань.

Рекомендації – це необов’язкові акти ЄС, передбачені статтею 288 Договору про функціонування ЄС. Вони дозволяють інституціям ЄС висловлювати свої погляди та пропонувати напрямок дій без накладання будь-яких юридичних зобов’язань на тих, кому вони адресовані.

Форум ERA та Комітет Європейського дослідницького та інноваційного простору (ERAC) керуватимуть стратегічними та управлінськими аспектами порядку денного, забезпечуючи інклюзивне, прозоре та скоординоване впровадження. Державам-членам рекомендується співпрацювати із зацікавленими сторонами, включаючи приватний сектор та громадянське суспільство, для підтримки цілей порядку денного.

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-endorses-the-european-research-area-policy-agenda-for-the-next-three-years/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=3318

ГОТОВНІСТЬ ДО КРИЗ: РАДА ТА ПАРЛАМЕНТ ДОСЯГЛИ УГОДИ ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПАТЕНТІВ ЯК КРАЙНЬОЇ ІНСТАНЦІЇ

Рада та Європейський парламент досягли попередньої угоди щодо регулювання примусового ліцензування для цілей кризового менеджменту. Примусова ліцензія Союзу – це кризовий інструмент, який передбачає використання права інтелектуальної власності (тобто патенту) без дозволу правовласника для забезпечення доступності критично важливих продуктів на внутрішньому ринку.

Попередня угода, досягнута 21 травня 2025 р., підкреслює крайній характер обов'язкового ліцензування, залишає газ, чіпи та оборонну продукцію поза сферою дії регламенту та гарантує відсутність зобов'язання розкривати комерційну таємницю. "Після угоди, досягнутої сьогодні, Європа краще підготовлена до наступної кризи, водночас забезпечуючи високий рівень захисту інтелектуальної власності", – сказав Кшиштоф Пашик, міністр економічного розвитку та технологій Польщі.

У кризових ситуаціях (тобто пандемії чи стихійного лиха) примусове ліцензування може допомогти забезпечити доступ до ключових продуктів і технологій, коли, наприклад, власник патенту не має можливості виробляти необхідну кількість критично важливого продукту, а добровільні угоди недоступні або неможливі. Наразі механізми примусового ліцензування регулюються лише на національному рівні, що може призвести до фрагментованого підходу у разі транскордонних криз або надзвичайних ситуацій. Для вирішення цієї проблеми Комісія запропонувала регламент, що передбачає загальноєвропейську систему примусового ліцензування, яка буде запущена лише після активації надзвичайного або кризового режиму на рівні ЄС відповідно до відповідного кризового законодавства (пропозиція містила перелік законів, які можуть активувати систему примусового ліцензування).

Ця угода закріплює характер примусового ліцензування як крайнього заходу та надає пріоритет добровільним угодам між власниками прав інтелектуальної власності та потенційними користувачами ліцензії у разі кризи. Однак, щоб уникнути нескінченних переговорів, добровільні угоди повинні бути укладені в розумні терміни, інакше може бути активовано примусове ліцензування.

Наступні кроки: попередню угоду, досягнуту з Європейським парламентом, тепер мають схвалити та офіційно прийняти обидві інституції.

Довідково:

Готовність до криз: Рада ухвалює позицію щодо регулювання обов'язкового ліцензування (прес-реліз, 26 червня 2024 р.); Мандат на переговори з Європейським парламентом; Пропозиція Комісії щодо обов'язкового ліцензування для кризового менеджменту; Як ЄС реагує на кризи та підвищує стійкість (довідкова інформація); Закон про надзвичайні ситуації та стійкість внутрішнього ринку

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/21/crisis-preparedness-council-and-parliament-strike-deal-on-last-resort-patent-licensing/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=3318

РАДА ЗАКЛИКАЄ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ, ЕТИЧНОЇ, СТАЛОЇ ТА ОРІЄНТОВАНОЇ НА ЛЮДИНУ СТРАТЕГІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАУКУ

23 травня 2025 р. Рада схвалила низку висновків під назвою *"На шляху до стратегії ЄС щодо штучного інтелекту в науці"*. У цьому документі Рада закликає до комплексної стратегії для стимулювання впровадження штучного інтелекту в науку з етичним, сталим, інклюзивним та людиноцентричним підходом.

"Штучний інтелект може повністю змінити наукові відкриття, стимулювати інновації та підвищити продуктивність наших дослідників. Європа повинна швидко скористатися цими можливостями, одночасно вирішуючи етичні та соціальні виклики та ризики цієї швидко розвиваючоїся технології", – сказав Марцін Куласек, міністр науки та вищої освіти Польщі.

У висновках Ради визнається, що швидкий розвиток штучного інтелекту та його застосування в наукових дослідженнях призвів до новаторських досягнень, змінивши спосіб ведення наукової практики. Штучний інтелект широко використовується в аналізі даних, моделях, що сприяє новим відкриттям та підвищує ефективність досліджень. У висновках підкреслюється важливість ШІ для підтримки як фундаментальних, так і прикладних досліджень, а також його вирішальна роль у вирішенні глобальних проблем та підвищенні конкурентоспроможності, задоволенні суспільних потреб та цифрового переходу в Європі.

Співпраця у сфері штучного інтелекту, особливо взаємні та недискримінаційні партнерства на міжнародному рівні, є ключовим фактором для посилення наукового обміну, забезпечення сумісності та сприяння відповідальному розвитку штучного інтелекту. У висновках підкреслюється важливість етичного, сталого та інклюзивного використання штучного інтелекту в науці, що сприятиме зміцненню досліджень, інновацій та глобальної конкурентоспроможності. У тексті нагадується, що системи та моделі штучного інтелекту, спеціально розроблені та введені в експлуатацію виключно з метою наукових досліджень та розробок, звільняються від дії Закону про штучний інтелект.

У висновках також наголошується на важливості підвищення кваліфікації та перекваліфікації у сфері штучного інтелекту для дослідників та новаторів, спрямованих на подолання розриву в цифрових навичках за допомогою освітніх та навчальних програм. Це включає ініціативи щодо залучення, утримання та повернення талановитих спеціалістів зі штучного інтелекту до Європи, особливо з недостатньо представлених груп, а також сприяння різноманітності та гендерному балансу в галузях STEM (наука, технології, інженерія та математика).

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-calls-for-an-inclusive-ethical-sustainable-and-human-centric-strategy-for-the-uptake-of-ai-in-science/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=3318

РАДА ЗАКЛИКАЄ ДО КРАЩОГО ВИКОРИСТАННЯ КОСМІЧНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ

Рада схвалила *висновки* щодо використання супутникових даних, зокрема для цивільного захисту та кризового менеджменту. У висновках підкреслюється важливість спостереження Землі та інших космічних даних для стійкості та готовності до криз, посиленої співпраці та використання всіх доступних супутникових даних – державних, приватних та комерційних – для кращого реагування на зміни клімату, катастрофи та кризи, що впливають на європейську та глобальну безпеку, закликається до використання штучного інтелекту та інших технологій для кращої обробки даних, а також рекомендуються заходи безпеки проти можливих загроз (таких як кібератаки).

У висновках міститься кілька рекомендацій щодо покращення використання супутникових даних у майбутньому.

У висновках підкреслюється важливість досліджень і розробок у сфері обробки даних та ШІ, використання існуючої та майбутньої інфраструктури для підтримки операторів, зокрема малих і середніх підприємств, а також використання даних спостереження Землі в нових застосуваннях. У цьому контексті особливо важливою буде співпраця між адміністраціями, академічними колами та промисловістю.

Зрештою, висновки закликають Комісію та держави-члени покращити стійкість та готовність до криз шляхом використання добре скоординованих та сумісних ресурсів, інтеграції штучного інтелекту в аналіз даних та забезпечення надійного кіберзахисту даних та інфраструктури.

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/23/council-calls-for-a-better-use-of-space-data-to-enhance-crisis-management/?utm_source=brevo&utm_campaign=AUTOMATED%20-%20Alert%20-%20Newsletter&utm_medium=email&utm_id=3318

АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ПРОМІЖНЕ ОФІЦІЙНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРАМИ "ГОРИЗОНТ ЄВРОПА" - КОМІСІЯ АНАЛІЗУЄ ВПЛИВ ТА ВІДДАЧУ ВІД РАМКОВОЇ ПРОГРАМИ

30 квітня 2025 р. Європейська Комісія опублікувала результати проміжної оцінки програми "Горизонт Європа" *(COM (2025) 189* та *SWD(2025) 110).* Згідно з оцінкою, програма *"Горизонт Європа"* із загальним бюджетом у 93,5 мільярда євро виявляється основною рушійною силою економічних та соціальних вигод. Очікується, що на кожне євро витрат для суспільства ЄС програма принесе до шести євро вигод для громадян ЄС до 2045 р. Що стосується економічного зростання, то кожне євро внеску ЄС, за оцінками, принесе до 11 євро приросту ВВП до 2045 р.

Проміжна оцінка "Горизонт Європи: дослідження та інновації в основі конкурентоспроможності" спирається на широку базу доказів, включаючи великий кількісний та якісний аналіз. Вона базується на відкритих публічних консультаціях, в яких було отримано майже 1700 відповідей, понад 1000 інтерв'ю з бенефіціарами проєктів, представниками Комісії та національних органів і виконавчими органами, а також на опитуваннях як успішних, так і невдалих заявників. Повідомлення Комісії супроводжується Робочим документом персоналу Комісії, в якому викладено використані аналізи та методології.

За результатами оцінювання здійснено такі висновки:

Вплив: Станом на січень 2025 р. було профінансовано понад 15 000 проєктів із загальним бюджетом понад 43 мільярди євро. Такі ініціативи, як електричні автобуси на паливних елементах, нові антибіотики та доступні технології штучного інтелекту для наукової спільноти, підкреслюють відчутний вплив програми "Горизонт Європа".

Наукова досконалість: 80% проєктів, що фінансуються Європейською дослідницькою радою, призвели до наукових проривів або значних досягнень. З моменту свого запуску в 1984 р. програми ЄС у сфері досліджень та інновацій підтримали 35 лауреатів Нобелівської премії. У рамках програми "Горизонт Європа" лише 16% найкращих заявок були успішними. Майже 7 з 10 високоякісних пропозицій не отримали фінансування через брак достатнього бюджету. За той самий період, для фінансування всіх високоякісних пропозицій, програмі "Горизонт Європа" знадобилося б ще майже 82 мільярди євро.

Інновації: Кожне євро, інвестоване в інноваційні компанії через Фонд Європейської ради з інновацій (EIC), залучило понад три євро від приватних інвесторів. Згідно з оцінкою, EIC змінює правила гри у підтримці ЄС стартапів та зростаючих підприємств.

Валоризація знань: Оцінювання показує, що існує гостра потреба в покращенні валоризації знань. Лише близько третини запатентованих винаходів, зареєстрованих європейськими університетами або дослідницькими установами, потрапляють на ринок.

Участь: Зусилля щодо подолання розриву в дослідженнях та інноваціях між державами-членами ЄС дають позитивні результати. Частка спільних проєктів за участю країн, що розширюються (тих, хто має нижчі результати в галузі досліджень та інновацій), зросла до 58% (з 47% у рамках програми "Горизонт 2020"), а їхня частка в загальному фінансуванні програми зросла з 9% до 14%. П'ять країн-членів, що розширюються, зараз мають показники успішності, подібні до середнього показника по ЄС (20%).

Спрощення: Одноразові гранти – фіксована сума для покриття всього проєкту – за оцінками, скоротять адміністративні витрати бенефіціарів на 14–30 % протягом терміну дії проєкту. Ці гранти скасовують вимоги до фінансової звітності, що робить їх особливо привабливими для малих та середніх підприємств і новачків.

Гендерна рівність: Згідно з оцінкою, жінки обіймають провідні ролі в проєктах програми "Горизонт Європа", і понад 50% експертів у консультативних та оціночних групах – жінки. Частка консорціумів, очолюваних жінками, зросла з 24% до 31% менш ніж за чотири роки, що свідчить про позитивну тенденцію на майбутнє. Крім того, 95 156 дослідників отримують користь від заходів з підвищення кваліфікації; з них 44% – жінки.

Комісія заявляє, що використовуватиме висновки цієї проміжної оцінки для посилення впливу своїх політик та програм. Майбутні робочі програми "Горизонт Європа" включатимуть заходи із спрощення процесу подання заявок та реалізації проєктів. Цільові інвестиції будуть направлені на подальшу підтримку дослідників та підприємців, забезпечуючи, щоб ЄС продовжував залучати, розвивати та утримувати таланти. Покращена співпраця зблизить зацікавлені сторони, допомагаючи впроваджувати результати, зазначає Комісія. Подальшою метою є зменшення бар'єрів для запуску та масштабування інноваційних компаній за допомогою таких ініціатив, як майбутня Стратегія стартапів та масштабування, Європейський закон про інновації та решта робочих програм Європейського інноваційного комітету.

Проміжну оцінку обговорили міністри досліджень під час дебатів 22.05.2025 на засіданні Ради з питань конкурентоспроможності і особливо наголосили на необхідності продовження підтримки спільних досліджень у рамках 10-ї рамкової програми (РП10). Міністри схвалили проміжну оцінку, але підкреслили важливість збільшення фінансування досліджень та інновацій.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1115

ЗВІТ JRC ЗА 2024 РІК

Об’єднаний дослідницький центр (JRC) опублікував *звіт "Основні моменти за 2024 рік"*, у якому показано його важливу роль JRC у різних сферах політики.

JRC працює на перетині науки та політики. Декілька досягнень у цьому звіті демонструють, наскільки важливий JRC для підтримки інституцій ЄС протягом повного політичного циклу. Незалежно від того, чи йдеться про ядерну чи неядерну сфери, JRC успішно передбачає політичні потреби, об’єднує різні точки зору та підтримує політиків щодо технічної реалізації та моніторингу прогресу. 11 досягнень, висвітлених у цьому звіті, відображають широту та глибину роботи JRC. Від цифрової трансформації до екологічної стійкості чи криз у сфері охорони здоров’я, JRC забезпечує основу для розробки політики ЄС, використовуючи свої передові дослідження та досвід для вирішення деяких із найскладніших викликів нашого часу.

Запуск JRC Інноваційного центру промислової трансформації та викидів (INCITE) у червні 2024 р., аналіз майбутньої потужності мережі та щорічна оцінка екологічно чистих енергетичних технологій допомогли визначити можливості для посилення конкурентоспроможності ЄС. Все це стало основою *Угоди ЄС про чисту промисловість.*

JRC відіграв ключову роль у підтримці безпечного та надійного штучного інтелекту, зробивши внесок у весь цикл *Закону про штучний інтелект (AI)*. Закон про штучний інтелект набув чинності 1 серпня 2024 р. та встановив глобальний стандарт регулювання штучного інтелекту. JRC зробив перші дослідження, які допомогли визначити проблеми.

Акумулятори є ключовим компонентом зеленого та цифрового переходу ЄС. Новий *Регламент ЄС щодо акумуляторів* спрямований на те, щоб зробити ланцюжок створення вартості акумуляторів більш стійким. Щоб підтримати цю мету, JRC вже склав карту ланцюжка створення вартості, розробив узгоджені правила та стандарти для

продуктивності та безпеки акумуляторів, а також створив методології для оцінки сталості тощо.

Крім того, JRC надає незалежну технічну та наукову підтримку для розробки, демонстрації та розгортанню інноваційних ядерних технологій, зокрема малих модульних реакторів (SMR); активно підтримує безпечне з'єднання в рамках космічної програми ЄС, надаючи технічну підтримку Інфраструктурі стійкості, взаємозв'язку та безпеки через супутник (IRIS); покращив моніторинг сільськогосподарських умов і здоров'я ґрунту та оновив свою систему раннього попередження поточних та очікуваних посух і, разом із Конвенцією ООН про боротьбу з опустелюванням (UNCCD), у 2024 р. розробив перший в історії Всесвітній атлас посухи. Також JRC розробляє і видає щодвохмісячну *оцінку аномальних гарячих точок сільськогосподарського виробництва (ASAP).*

JRC зробив значний внесок у Європейський план подолання раку завдяки *оновленій Європейській інформаційній системі щодо раку (ECIS)* і нещодавно опублікованій Європейській *схемі забезпечення якості послуг з раку молочної залози,* яка спрямована на покращення раннього виявлення та лікування по всій Європі. Піонерські дослідження JRC і успішні результати ядерного лікування раку простати (опубліковані в Lancet Oncology) стали ще однією важливою віхою в цій галузі.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/2024-highlights-report-showcases-jrc-key-contributions-eu-policies-2025-04-09_en

ІННОВАЦІЇ В БЛАКИТНІЙ ЕКОНОМІЦІ ЄС СТИМУЛЮЮТЬ ЗРОСТАННЯ

Блакитна економіка ЄС повністю відновилася після пандемії COVID-19. Згідно зі Звітом про блакитну економіку за 2025 рік, сектори, що розвиваються, такі як блакитна відновлювана енергетика, лідирують, створюючи нові бізнес-можливості та економічне зростання.

Інновації в блакитній економіці виявилися ключовим фактором сталого розвитку та зростання. З 2018 р. інвестиції в інноваційні сектори блакитної економіки постійно зростають, а такі види діяльності, як блакитна відновлювана енергетика, щорічно залучають значний обсяг фінансових надходжень, що ставить блакитну економіку ЄС на чіткий шлях до більшої конкурентоспроможності та кліматичної нейтральності.

Звіт про блакитну економіку за 2025 р. оглядає прогрес з 2009 р. та відстежує розвиток між 2021 та 2022 рр. (останні доступні дані Євростату). Згідно з останніми даними, блакитна економіка ЄС загалом зростає порівняно з 2021 р. У 2022 р. в блакитній економіці було зайнято 4,82 мільйона осіб (на 16% більше порівняно з 2021 р.) та згенеровано обіг майже 890 мільярдів євро, що на 29% більше порівняно з 2021 р. У тому ж році валова додана вартість (ВДВ) блакитної економіки становила 250,7 мільярда євро, що на 33% більше порівняно з 2021 р.

Прибережний туризм та відновлювана енергетика лідирують

Між 2013 та 2022 рр. спостерігається значне зростання ВДВ у всіх секторах блакитної економіки. Серед них прибережний туризм залишається провідним сектором,

генеруючи 33% ВДВ блакитної економіки ЄС у 2022 р. та працевлаштовуючи понад половину загальної робочої сили блакитної економіки (54%). Цей сектор продемонстрував повне відновлення у 2022 р. з точки зору ВДВ та обороту після падіння на 64% та 59% відповідно у 2020 р. через пандемію COVID-19. За той самий період найбільше зростання спостерігалося в офшорній вітроенергетиці (+1049%), далі йдуть морський транспорт (+99%), суднобудування та ремонт (+73%), морські живі ресурси (+44%) та портова діяльність (+36%).

Загалом, морська відновлювана енергетика зазнала найбільшого розширення в ЄС, при цьому сектор морської вітроенергетики ЄС залишається на траєкторії швидкого зростання. Лише з кількох пілотних проєктів на початку 2000-х рр. ЄС зараз має загальну потужність морської вітроенергетики 18,9 гігават, розподілену по 11 країнах – достатньо для забезпечення електроенергією понад 6 мільйонів домогосподарств, що робить її однією з найшвидше зростаючих частин економіки ЄС. Тільки у 2022 р. інвестиції в океанічну енергетику досягли 48,53 мільярда євро, що становить 53% світових інвестицій у цей сектор. Крім того, ВДВ сектору зросла до 5,3 мільярда євро у 2022 р., що на 42% більше порівняно з 2021 р. Це зростання сприяло збільшенню прибутків сектору, які досягли 4,1 мільярда євро у 2022 р., що на 56% більше, ніж у 2021 р. Очікується, що ці тенденції продовжаться. У звіті зазначається, що сектори блакитної економіки ЄС продовжували зростати після 2022 р. За оцінками JRC, у 2023 р. внесок блакитної економіки у ВДВ ЄС становив 263 мільярди євро, а також було зайнято 4,88 мільйона осіб.

Екологічний вимір блакитної економіки

Результати показують, що ЄС просувається до сталої блакитної економіки. Це відповідає цілям Європейської зеленої угоди щодо підвищення ефективності використання ресурсів, стійкості та конкурентоспроможності, одночасно ліквідуючи чисті викиди парникових газів та збережуючи природний капітал. Наприклад, морський транспорт рухається правильним шляхом, зі скороченням викидів на 10% на тонну перевезених вантажів для морських та прибережних вантажних перевезень за період 2013-2022 рр. Крім того, риболовецький флот ЄС досяг скорочення викидів CO2 на 31% за той самий період часу. Підвищення ефективності риболовецького флоту ЄС також демонструється скороченням споживання палива на 17% у 2022 р. порівняно з 2009 р. Таке впровадження сталих практик і технологій не лише стимулює більшу конкурентоспроможність, але й робить блакитну економіку ЄС більш стійкою до кліматичних потрясінь.

Блакитна економіка охоплює всю економічну діяльність, що базується на океані, морях та узбережжях або пов'язана з ними. Це включає широкий спектр економічних секторів, таких як рибальство та аквакультура, прибережний туризм, морські перевезення товарів та пасажирів, порти та морські відновлювані джерела енергії. Звіт про блакитну економіку ЄС – це щорічна флагманська публікація Генерального директорату Європейської комісії з морських справ та рибальства та Об'єднаного дослідницького центру. Він пропонує поглиблений аналіз масштабів та масштабів блакитної економіки в Європейському Союзі. Разом з Обсерваторією блакитної економіки ЄС звіт надає огляд ключових соціально-економічних показників ефективності за сектором, видом діяльності та країною.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/innovation-eu-blue-economy-boosts-growth-2025-05-22_en

КРАЇНИ, ЯКІ ПРЕДСТАВЛЯТЬ ДОБРОВІЛЬНІ НАЦІОНАЛЬНІ ОГЛЯДИ (ДНО) ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Секретаріат ООН опублікував записку (E/HLPF/2025/5), в якій зібрано основні повідомлення для 36 із 37 добровільних національних оглядів (ДНО), які будуть представлені на сесії Політичного форуму високого рівня ООН зі сталого розвитку (HLPF) у липні 2025 р.

У Порядку денному сталого розвитку на період до 2030 р. країнам пропонується підготувати добровільні оглядові звіти (ДНО) для сприяння обміну національним досвідом, включаючи успіхи, виклики та отримані уроки, з метою прискорення реалізації Цілей сталого розвитку. "Основні повідомлення" від 5 травня 2025 р. містять короткий огляд більш комплексних оглядових документів, розроблених країнами для звітування про зусилля щодо реалізації Цілей сталого розвитку під час Форуму високого рівня (HLPF).

Серед європейських держав, які представлять свої ДНО, – це Болгарія, Білорусь, Чеська Республіка, Фінляндія, Німеччина та Мальта .

Згідно з виданням "Посібника з підготовки добровільних національних оглядів" *за 2025 рік , виданим Департаментом ООН з економічних і соціальних питань (DESA),* кінцевий термін подання повних звітів про добровільні національні огляди – 17 червня 2025 р. *Основні повідомлення від 37 країн, які представлять свої добровільні національні огляди у 2025 р.*, а також основні документи огляду доступні у *базі даних* HLPF ООН.

Довідково: *Попередня невідредагована версія: Збірка основних повідомлень для добровільних національних оглядів 2025 р .*

https://sdg.iisd.org/news/vnr-main-messages-for-2025-presenters-published-ahead-of-hlpf/?utm_medium=email&utm_campaign=SDG%20Update%20-%2022%20May%202025&utm_content=SDG%20Update%20-%2022%20May%202025+CID_9de77c29f9b659b320915ce8d7e722ca&utm_source=cm&utm_term=Read

ЗАХИСТ ЕКОСИСТЕМ: МАЙЖЕ ПОЛОВИНА РЕКОМЕНДАЦІЙ СТРАТЕГІЇ ЄС ЩОДО БІОРІЗНОМАНІТТЯ ВЖЕ ВИКОНАНА

Стратегія ЄС щодо біорізноманіття має на меті спрямувати біорізноманіття Європи *на шлях відновлення до 2030 р.* на благо людей, клімату та планети.

Хоча було зроблено значні кроки у розробці та впровадженні політики щодо зменшення впливу на біорізноманіття, їх ще недостатньо, щоб зупинити втрату біорізноманіття та повернути назад тенденції до скорочення біорізноманіття.

Це один з ключових висновків нещодавно опублікованого *звіту про оцінку,* підготовленого Об'єднаним дослідницьким центром Європейської Комісії та Європейським агентством з охорони навколишнього середовища. У ньому окреслено поточний стан справ, плани щодо розробки системи моніторингу Стратегії ЄС щодо біорізноманіття, прогрес у впровадженні стратегії та ймовірність досягнення її цілей до 2030 р.

У звіті аналізується 29 окремих підцілей стратегії з точки зору досягнутого на сьогодні прогресу та ймовірності їх досягнення до 2030 р. У ньому також підкреслюється складність моніторингу прогресу, причому 14 підцілей щодо поточного прогресу та 16 підцілей щодо ймовірності досягнення цілей стратегії до 2030 р. ще не оцінені до 2030 р. через брак даних.

Який прогрес досяг ЄС на даний момент?

Виходячи зі стану, про який повідомляється у *Відстежувальному звіті дій Стратегії ЄС з біорізноманіття*, у звіті зазначено, що половина дій, передбачених чотирма напрямами стратегії – захист територій, відновлення екосистем, сприяння трансформаційним змінам та зовнішня діяльність – завершено. Більшість решти дій перебувають у процесі виконання, деякі дії затримуються, але, ймовірно, будуть виконані до 2030 р. Ці дії включають впровадження законодавства, такого як *Регламент про відновлення природи,* а також усунення розриву у впровадженні існуючої політики та розробку рекомендацій для оцінок.

Загалом, ЄС рухається у правильному напрямку для більшості з 15 підцілей, які були оцінені, як показано в *Інформаційній панелі Стратегії ЄС з біорізноманіття.* Поточний стан справ не міг бути оцінений для решти 14 підцілей через брак даних. Досягається прогрес для 10 підцілей, які стосуються заходів щодо пом'якшення тиску людини на біорізноманіття. До них належать визначення охоронних територій у морі та на суші, скорочення використання пестицидів і добрив, перехід до органічного землеробства, збільшення посадки дерев та покращення сталості рибальства.

З іншого боку, ситуація залишається незмінною щодо трьох підцілей, включаючи впровадження агроекологічних практик. Більше того, спостерігаються негативні тенденції щодо двох підцілей, що стосуються стану біорізноманіття, оскільки популяції як звичайних птахів, так і запилювачів продовжують скорочуватися.

Чи рухається ЄС до досягнення своїх цілей на 2030 рік?

З 13 підцілей, щодо яких здійснено оцінювання, ЄС все ще може досягти дев'яти з них до 2030 р., якщо темпи змін прискоряться. Наприклад, порівняно з темпами прогресу, що спостерігається досі, темпи визначення нових охоронних територій та переходу до органічного землеробства повинні будуть потроїтися, щоб досягти цілей до 2030 р.

Тим часом чотири з оцінених підцілей навряд чи будуть досягнуті. До них належать зусилля щодо зупинення погіршення стану збереження видів, зворотного впливу на втрату запилювачів, скорочення втрат поживних речовин у ґрунті на 50% та зменшення використання добрив на 20%. Досягнення цілей стратегії вимагатиме більш суворого виконання існуючої екологічної політики, включаючи повне впровадження Регламенту ЄС про відновлення природи.

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/protecting-eco-systems-almost-half-eu-biodiversity-strategy-recommendations-now-place-2025-05-22_en

ПОСІБНИК З ІННОВАЦІЙ EIT KIC ТА ПОСІБНИК ЗІ СТВОРЕННЯ БІЗНЕСУ 2025 РОКУ

Європейський інститут інновацій та технологій (EIT) опублікував два посібника: *"Посібник EIT KIC з інновацій 2025"* та *Посібник зі створення бізнесу EIT KIC 2025*. Разом ці публікації надають огляд того, як EIT та його дев'ять спільнот знань та інновацій (KIC) вирішують суспільні виклики та підтримують пріоритети Європи щодо зеленої, цифрової та конкурентної трансформації. Вони висвітлюють вплив інноваційних проєктів та стартапів, створених або підтримуваних кожним KIC, діляться історіями успіху, демонструють нагороди, окреслюють майбутні перспективи, а також представляють діяльність зі співпраці між KIC.

https://www.eit.europa.eu/news-events/news/eit-launches-two-new-guides-showcase-innovation-and-business-creation-impact

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

УКРАЇНА І ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗАПУСТИЛИ СПІВПРАЦЮ У СФЕРІ НАУКИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ У МЕЖАХ 100-РІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

21 травня 2025 р. у Лондоні відбувся офіційний запуск програми науки, технологій та інновацій (STI) у межах Британсько-українського сторічного партнерства.

Захід відбувся за участі міністра освіти і науки України Оксена Лісового, першого заступника Євгена Кудрявця, представників уряду Великої Британії, академічної спільноти та інноваційного бізнесу обох країн. Його мета – налагодження зв’язку між зацікавленими сторонами, що дасть змогу науковим спільнотам Великої Британії та України обмінюватися досвідом і поглибити співпрацю.

У межах події міністр освіти і науки України Оксен Лісовий та міністр з питань науки, досліджень та інновацій Великої Британії Лорд Валланс представили пріоритети для співпраці в межах STI-напряму. Сторони планують розвивати довготривале інституційне партнерство між українськими й британськими науковцями, а також використовувати науку як інструмент для посилення спроможностей країн, відновлення та розвитку.

Контекст співпраці: у січні 2025 р. Велика Британія та Україна підписали угоду про 100-річне партнерство. Наука й технології — один із компонентів цієї співпраці.

Як працює наукове партнерство між Україною та Великою Британією

- Завдяки програмі *Researchers at Risk* понад 170 українських учених, які постраждали від війни, отримали можливість продовжити роботу в більш ніж 70 університетах Великої Британії.

- У межах ініціативи UK-Ukraine Twinning університети двох країн створюють спільні проєкти, об'єднують ресурси та обмінюються досвідом.
- Проводять спільні наукові дослідження між університетами для підтримки сфер оборони та розвитку інновацій:

  - розробляють ШІ для швидкого і точного визначення осколкового поранення (Університет Ворика у співпраці з Харківським національним університетом радіоелектроніки);

  - працюють над посиленням енергомережі України завдяки зеленій енергетиці (Манчестерський, Астонський та Аберіствітський університети спільно з українськими фахівцями).
- Ініціатива UK-Ukraine TechBridge відкриває можливості для співпраці у сфері розвитку інноваційних технологій для критично важливих завдань, зокрема розмінування. TechBridge також охоплює сфери штучного інтелекту, охорони здоров'я, кібербезпеки, освіти та агротехнологій і створює нові можливості для торгівлі, інвестицій і розвитку обох країн.

https://mon.gov.ua/news/ukraina-i-velyka-brytaniia-zapustyly-spivpratsiu-u-sferi-nauky-tekhnolohii-ta-innovatsii-u-mezhakh-100-richnoho-partnerstva

МОН І КЕМБРИДЖСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПІДПИСАЛИ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ У СФЕРІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Міністерство освіти і науки України та Cambridge University Press & Assessment підписали угоду про співпрацю, спрямовану на розвиток викладання англійської мови в Україні.

Підписи під документами поставили міністр освіти і науки України Оксен Лісовий і Франческа Вудвард, виконавча директорка напряму англійської мови в Cambridge University Press & Assessment.

Угоду спрямовано на всебічний розвиток викладання англійської в Україні, розроблення нових форматів підготовки та професійного розвитку вчителів, а також реалізації проєктів у співпраці з МОН.

Під час зустрічі було погоджено відновлення цифрових іспитів Cambridge English у трьох українських містах – Ужгороді, Чернівцях та Івано-Франківську. Їх визнають понад 25 000 організацій у всьому світі як підтвердження рівня знання англійської мови.

https://mon.gov.ua/news/mon-i-kembrydzhskyi-universytet-pidpysaly-uhodu-pro-spivpratsiu-u-sferi-vykladannia-anhliiskoi-movy

ШІ-ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: МОН І PANOPTO ПІДПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВПРАЦЮ

Міністерство освіти і науки України та *Panopto*, світовий лідер у створенні відеорішень для освіти на основі ШІ, оголосили про стратегічне партнерство щодо впровадження генеративних технологій штучного інтелекту в українських закладах освіти. У межах співпраці заклади вищої освіти в Україні отримають безоплатний доступ до *Elai* – платформи "Panopto" для створення відео за допомогою ШІ.

Партнерство формалізовано підписанням Меморандуму про співпрацю, що є важливим кроком у реалізації стратегії міністерства щодо посилення якості освіти за допомогою цифрових технологій.

Освітні заклади, обрані для участі в ініціативі, отримають ліцензії на використання платформи "Elai", яка дає змогу швидко створювати високоякісний інтерактивний відеоконтент. Elai пропонує понад 80 голосових аватарів, підтримує більш ніж 70 мов і містить потужні інструменти, як-от: перетворення тексту на відео, багатофункціональний редактор та інтерактивні відеоелементи. Це дасть змогу викладачам швидко створювати власні якісні інтерактивні відео, адаптовані для освітнього процесу без відеознімання, монтажу та студій.

Окрім надання технологій, партнерство передбачає дослідницький компонент, спрямований на вивчення ролі ШІ в освіті. Спільні дослідження охоплюватимуть сприйняття педагогами та учнями ШІ-аватарів у навчальному процесі, оцінювання педагогічної ефективності ШІ-інструментів та визначення нових найкращих практик використання генеративного ШІ для підтримки викладання й проєктування навчання.

Довідково про Elai та Panopto:

Компанія Elai – український стартап, заснований у 2021 р. та придбаний Panopto у 2024-му, що спеціалізується на перетворенні тексту в динамічний відеоконтент з озвученням ШІ-аватарами. Платформа орієнтована на викладачів, фахівців із навчання й розвитку, а також на комунікаційні команди. Elai підтримує понад 75 мов і пропонує більш ніж 80 голосових аватарів.

Panopto – провідна у світі платформа відеонавчання з використанням ШІ для освіти й бізнесу. Компанії та університети в усьому світі використовують Panopto для створення, керування та поширення відеоконтенту. Інтегровані генеративні інструменти ШІ, інтерактивне відтворення та захищене управління контентом допомагають зробити навчання живим і сучасним.

Дізнайтеся більше про можливості Elai та Panopto для освіти – на сайтах elai.io та panopto.com.

https://mon.gov.ua/news/shi-tekhnolohii-v-zakladakh-osvity-mon-i-panopto-pidpysaly-memorandum-pro-spivpratsiu

ЄС ТА ЄГИПЕТ ЗАВЕРШУЮТЬ ПЕРЕГОВОРИ ЩОДО PRIMA НА ПРЕЗЕНТАЦІЇ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ "ГОРИЗОНТ ЄВРОПА 2025" У КАЇРІ

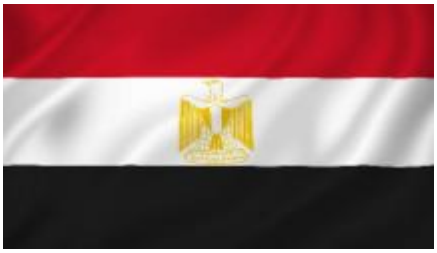

21 травня 2025 р. Європейський Союз та Арабська Республіка Єгипет успішно парафували в Каїрі продовження угоди про партнерство в галузі досліджень та інновацій у Середземноморському регіоні (PRIMA).

Угоду парафували доктор Абдель Хамід Ель-Зохейрі, національний координатор PRIMA в Єгипті, та пані Нінке Буйсман, керівник відділу міжнародного співробітництва Генерального директорату з досліджень та інновацій Європейської комісії.

За словами Комісії, позитивний результат цих переговорів підкреслює стратегічну важливість PRIMA як флагманської дослідницької та інноваційної ініціативи в Середземноморському регіоні. Усі учасники підкреслили життєво важливу роль PRIMA у вирішенні глобальних проблем, зокрема дефіциту води та продовольчої безпеки. Крім того, вони наголосили, що ця оновлена угода (що охоплює 2025–2027 рр.) забезпечить подальшу участь Єгипту у спільних проєктах в рамках її тематичних конкурсів. Парафування збіглося із заходом, присвяченим запуску Робочої програми "Горизонт Європа 2025", який також відбувся 21 травня в Каїрі.

Посол Айххорст та міністр Ашур відкрили захід, висвітливши можливості співпраці та фінансування в рамках програми "Горизонт Європа", включаючи 2-гу "Середземноморську ініціативу" та 3-тю "Африканську ініціативу", до 2025 р. із загальним потенційним обсягом інвестицій понад 650 млн євро.

Цей захід відбувся на тлі майбутньої угоди про асоціацію Єгипту з програмою "Горизонт Європа", яка, на думку Європейської комісії, ще більше зміцнить рамки співпраці між ЄС та Єгиптом у галузі досліджень та інновацій у найближчі роки.

https://era.gv.at/news-items/eu-and-egypt-conclude-prima-negotiations-at-horizon-europe-work-programme-2025-launch-in-cairo/

УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ: РОЗПОЧАЛАСЯ ПІДГОТОВКА ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄДП НА 2025–2027 РОКИ

12 травня 2025 р. відбулося перше засідання Робочої групи з формування Дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ЄДП) на 2025–2027 рр. Відповідну робочу групу створено наказом МОН від 30 квітня 2025 р. № 656. Захід організовано Міністерством освіти і науки України в онлайн-форматі.

У засіданні взяли участь представники центральних органів виконавчої влади, Національної та галузевих академій наук, Національного фонду досліджень України, структурних підрозділів МОН, а також партнери з Європейської комісії.

Ключовим елементом зустрічі стала презентація концепції другого Політичного порядку денного ЄДП на 2025–2027 рр., яку представила експертка Єврокомісії Кароліна Канібано. Учасники ознайомилися з оновленими пріоритетами дослідницької політики ЄС, зокрема з 11 структурними політиками та 8 спільними діями, ухваленими Радою ЄС 28 лютого 2025 р.

Обговорення було зосереджене на тому, як врахувати цілі та очікувані результати Порядку денного під час підготовки української Дорожньої карти.

Інтеграція України до ЄДП є важливим складником євроінтеграційного курсу держави.Розроблення нової Дорожньої карти дасть змогу:

- послідовно посилювати екосистему науки та інновацій;
- забезпечити відповідність політикам і стандартам ЄС;
- створити умови для повноцінної участі у спільних програмах і проєктах Європейського Союзу;
- підвищити міжнародну видимість України як партнера в реалізації політики ЄДП.

https://mon.gov.ua/news/yevrointehratsiia-nauky-rozpochalasia-pidhotovka-dorozhnoi-karty-intehratsii-ukrainy-do-iedp-na-20252027-roky

УСТАНОВИ НАН УКРАЇНИ – СЕРЕД ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ УКРАЇНСЬКО-ЛАТВІЙСЬКИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПРОЄКТІВ 2025-2026 РОКІВ

Міністерство освіти і науки України оприлюднило перелік спільних українсько-латвійських науково-дослідних проєктів, відібраних для фінансування у 2025-2026 рр.

Значна частина проєктів реалізовуватиметься за участі провідних установ Національної академії наук України, а саме:

- Національного наукового центру "Харківський фізико-технічний інститут";
- Інституту фізики напівпровідників імені В. Є. Лашкарьова НАН України;
- Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології імені Р. Є. Кавецького НАН України;
- Інституту гідробіології НАН України;
- Інституту проблем міцності імені Г. С. Писаренка НАН України;
- Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України.

Конкурс охоплював п’ять пріоритетних напрямів: енергетика й енергоефективність; екологія й раціональне природокористування, зокрема морські дослідження; біотехнології, біоінженерія, генетика і нові медичні технології; нові матеріали; суспільні та гуманітарні науки.

Повний перелік відібраних проєктів доступний на офіційному сайті МОН України.

https://www.nas.gov.ua/news/ustanovi-nan-ukrani--sered-peremozhciv-konkursu-ukransko-latviyskih-naukovo-doslidnih-proyektiv-2025-2026-rokiv

У КПІ ВІДКРИЛИ НОВИЙ НАУКОВИЙ ПАРК: ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙ, ВЕТЕРАНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

20 травня 2025 р. на базі КПІ імені Ігоря Сікорського відкрито Науковий парк адитивних технологій Sikorsky Challenge. Він став черговим елементом розбудови національної інноваційної екосистеми України та ще одним прикладом перетворення університетських просторів на центри прикладної науки й технологій.

Інфраструктуру парку поєднано з Навчально-інноваційним центром протезування та реабілітації, що має стати освітньо-технологічним хабом у сфері біомедичної інженерії, адитивних технологій і підтримки ветеранів.

Науковий парк адитивних технологій поєднує три ключові напрями:

розвиток інженерних стартапів;

підготовку кадрів у сфері біомедичної інженерії;

створення інклюзивної освітньої інфраструктури для ветеранів і ветеранок.

Проєкт реалізовано у співпраці з фондом КОЛО (ініціатива ADDEX), компаніями appflame, EPAM, Genesis for Ukraine, OBRIO та за підтримки КПІ імені Ігоря Сікорського. У межах партнерства створено лабораторію з 3D-друку для протезування, освітній курс "3D-моделювання і друк в інженерії та біомедінженерії" для ветеранів і ветеранок, а також формується інклюзивне середовище для подальшого навчання.

Презентований проєкт ADDEX – це стратегія поєднання новітніх технологій, освіти та реабілітації. Він має на меті не лише дати можливість людям з ампутаціями повернутися до повноцінного життя, а й зробити їх активними учасниками створення технологічних рішень.

Відкриття нового наукового парку в КПІ – це не лише черговий етап реалізації державної інноваційної політики, а й приклад того, як освіта, бізнес і громадянське суспільство можуть об’єднати зусилля задля вирішення важливих соціальних викликів.

https://mon.gov.ua/news/u-kpi-vidkryly-novyi-naukovyi-park-pidtrymka-innovatsii-veteranskoi-osvity-ta-rozvytku-medychnoi-inzhenerii

SCIENCE CITY: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСУ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Міністерство освіти і науки України спільно з Міністерством цифрової трансформації України розробляють новий правовий режим *Science City,* який має на меті трансформувати наукові парки в сучасні інноваційні центри. Це частина Стратегії цифрового розвитку інновацій WINWIN 2030, що об’єднує науку, освіту та бізнес.

Законопроєкт перебуває на етапі погодження, однак уже сьогодні проводять активну роботу як з науковою, так і з бізнес-спільнотами. Наразі активно розробляють програму з

підготовки менеджерів наукових парків для акселерації розвитку пілотних проєктів у межах майбутнього режиму.

Science City – це комплексна реформа інституту наукових парків, яка створить зручні та взаємовигідні умови для співпраці між науковими установами, університетами, бізнесом і державою. Ініціативу спрямовано на подолання бар'єрів, що гальмують інноваційну діяльність, як-от: податкове навантаження, складні процедури закупівель та бюрократизовані операційні процеси.

Передбачено запровадження податкових пільг, створення умов для реалізації митних преференцій під час імпорту виробничого та науково-дослідного обладнання, надання переваг в оренді державного й комунального майна, а також можливість для наукових парків інтегруватися у правовий режим Дія.City на гнучких умовах. Крім того, передбачено проведення всіх закупівель без аукціонів і повну цифровізацію операційних процесів взаємодії з МОН.

Усі ці кроки сприятимуть прискореному розвитку сфери трансферу технологій в Україні.

Як це працює?

1. Знайти заклад вищої освіти чи наукову установу, з якою ви маєте спільні цілі й готові до співпраці.
2. Створити науковий парк або стати партнером уже наявного.
3. Подати заявку до МОН для занесення до реєстру наукових парків та отримати статус резидента в межах Science City.
4. Після схвалення – робота за спрощеними правилами з доступом до пільг та інфраструктури.
5. Запустити проєкт, який буде спрямовано на закриття пріоритетних потреб держави.
6. Заповніть форму-запит із зазначенням виду підтримки, якої ви потребуєте (наприклад, податкові пільги, розмитнення дослідницького чи виробничого обладнання, оренда державного або комунального майна тощо).
7. Щорічно подавати короткий електронний звіт про діяльність.

Науковий парк може також отримати статус резидента Дія.City на пільгових умовах, для цього повинен відповідати мінімальним вимогам (9 працівників або гіг-спеціалістів, мінімальна ЗП 600 ЄВРО, частку держави у статуті необмежено).

Які вигоди отримає бізнес?

- Податкові пільги: 0% ПДВ*.

*для проєктів зі статусом державної підтримки

- Митні пільги: 0 грн при ввезенні дослідницького та виробничого обладнання.
- Пільгові умови вступу до Дія.City: 5% ПДФО, 5% військовий збір, ЄСВ із мінімальної бази, середня ЗП від 600 до 800 Євро перші 5 років діяльності, відсутність обмеження частки держави у статуті.
- Доступ до інфраструктури університетів: лабораторії, дослідницьке обладнання, центри колективного користування науковим обладнанням, кампуси, оренда приміщень.
- Можливість співпраці без тендерів та бюрократії.

- Просте адміністрування: уся взаємодія через онлайн-кабінет, лише один електронний звіт на рік.
- Залучення молодих талантів: студенти, стажисти, науковці.

Хто може стати резидентом Science City?

Усі фізичні або юридичні особи (резиденти й нерезиденти), які хочуть співпрацювати із ЗВО або НУ та створювати наукомісткі проєкти.

Це вже працює: приклади пілотів

- Науковий парк Житомирської політехніки: тестування енергетичних рішень, запуск спільних проєктів з університетом, використання лабораторій і доступ до студентських команд.
- Науковий парк Київського авіаційного інституту (КАІ) – новий центр розробок у сферах deep tech, AI, кібербезпеки, машинного навчання, матеріалознавства та інженерії.
- SID City – науковий парк Львівської політехніки: Tech StartUp School, R&D лабораторії, партнерства з SoftServe та іншими компаніями, розвиток робототехніки, AI, біотехнологій, запуск проєктів EIT Food, INPACE, H2HEAT.

Підготовка до запуску Science City вже триває. Бізнес, що планує співпрацю з університетами, може:

- Звернутися до МОН за консультацією innovations@mon.gov.ua та поділитися про напрями діяльності й бажані формати співпраці.
- Отримати інформацію про відкриті можливості для співпраці й супровід.
- Познайомитись із ЗВО/НУ, які провадять суміжну діяльність, щоб створити спільний науковий парк або долучитися до наявного.
- Подати онлайн-заявку для отримання статусу резидента після ухвалення законопроєкту.

https://mon.gov.ua/news/science-city-novi-mozhlyvosti-dlia-biznesu-nauky-ta-innovatsii

УРЯД ПОГОДИВ ПЕРЕДАННЯ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТНИХ ПРИЗНАЧЕНЬ ДО НАН УКРАЇНИ ДЛЯ ПРОДОВЖЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У 2025 РОЦІ

Кабінет Міністрів України погодив передання частини бюджетних призначень, передбачених Міністерству освіти і науки України на 2025 р., до Національної академії наук України. Це рішення забезпечить продовження науково-дослідних робіт, розпочатих у 2024 р. установами, які були передані з підпорядкування МОН до структури НАН України.

Йдеться, зокрема, про:

- Інститут магнетизму імені В. Г. Бар'яхтара НАН України;
- Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН України;
- Науково-дослідний інститут "Миколаївська астрономічна обсерваторія".

У 2025 р. за цими напрямами заплановано виконання як фундаментальних, так і прикладних досліджень, – у галузях енергетики, нанотехнологій, оборонної безпеки, штучного інтелекту, космічної техніки, зокрема:

- √ дослідження магнітних наноматеріалів і термоелектричних ефектів;
- √ оборонних технологій;
- √ контроль космічного простору в оптичному та радіодіапазонах;
- √ збереження й розвиток меридіанного архіву Миколаївської обсерваторії як об'єкта національного надбання.

Загальний обсяг переданих призначень становить 8 871,2 тис. грн. Кошти перерозподілено в межах бюджетної програми 2201390 "Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ" на користь бюджетної програми 6541030 "Наукова і науково-технічна діяльність наукових установ Національної академії наук України" (видатки розвитку).

Ухвалення цього рішення є продовженням політики підтримки наукового потенціалу реорганізованих наукових установ МОН України та досліджень, що мають стратегічне значення.

https://mon.gov.ua/news/uriad-pohodyv-peredannia-chastyny-biudzhetnykh-pryznachen-do-nan-ukrainy-dlia-prodovzhennia-naukovykh-doslidzhen-u-2025-rotsi

НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ

ERC ЗБІЛЬШУЄ ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ ПРОВІДНИХ СВІТОВИХ ДОСЛІДНИКІВ, ЯКІ ПЕРЕЇЖДЖАЮТЬ ДО ЄВРОПИ

16 травня 2025 р. Європейська дослідницька рада (ERC) офіційно ухвалила рішення про збільшення підтримки ERC провідних дослідників, які переїжджають до Європи. Окрім стандартних грантів, ERC пропонує додаткове "стартове" фінансування, щоб допомогти новим грантоотримувачам створити свої лабораторії або дослідницькі групи в Європі. Це фінансування тепер подвоюється з 1 млн євро до 2 млн євро. Це вже застосовуватиметься до конкурсу ERC Advanced Grant, який має розпочатися 22 травня 2025 р., а кінцевий термін подання заявок – 28 серпня 2025 р. ERC також має намір зберегти цю суму для всіх конкурсів грантів у 2026 та 2027 рр.

Збільшене фінансування має на меті подальшу допомогу видатним вченим з усього світу, полегшуючи їхній перехід та облаштування в Європі.

Цей захід реалізується паралельно з пропозицією Європейської комісії щодо значного додаткового бюджету на розробку нового інструменту фінансування ERC, який пропонує більші, довгострокові гранти. Президент Комісії Урсула фон дер Ляєн оголосила про ці *"супергранти"* 5 травня на конференції "Оберіть Європу для науки" в Сорбонні, Париж. Наукова рада ERC схвалила цю ініціативу та наразі визначає операційні деталі.

https://erc.europa.eu/news-events/news/increased-erc-funding-top-global-researchers-moving-europe-now-confirmed

У ПОЛЬЩІ ЗАПУСКАЄТЬСЯ ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР БОРОТЬБИ З РАКОМ

20 травня 2025 р. у Варшаві, Польща, на церемонії запуску було відкрито перший Національний центр боротьби з раком, що стало віхою у реалізації Місії ЄС з боротьби з раком у рамках програми "Горизонт Європа".

Місія поставила перед собою амбітну мету покращити життя понад 3 мільйонів людей до 2030 р. шляхом профілактики, лікування та догляду за тими, хто постраждав від раку, включаючи їхні сім'ї. Це буде здійснюватися у поєднанні з Європейським планом боротьби з раком.

У найближчі роки в державах-членах ЄС та асоційованих країнах програми "Горизонт Європа" будуть створені Національні центри місій з боротьби з раком для залучення зацікавлених сторін як з державного, так і з приватного секторів до спільних ініціатив та діалогів щодо раку.

https://era.gv.at/news-items/poland-launches-first-national-cancer-mission-hub/

EIT ТА ПОЛЬЩА РОЗПОЧИНАЮТЬ ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ ДЛЯ СТАРТАПІВ З ВИСОКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Європейський інститут інновацій та технологій (EIT) та Міністерство економічного розвитку та технологій Польщі розпочнуть пілотний етап програми EIT Regional Innovation Booster, яка підтримуватиме стартапи з високим потенціалом у нових інноваційних екосистемах.

EIT планує поширити пілотний проєкт щонайменше на чотири країни з 2026 р. та інвестувати щонайменше 30 мільйонів євро в схему до 2028 р. Ідея полягає в тому, щоб запустити повну схему з 2029 р., залежно від результатів переговорів щодо наступного довгострокового бюджету ЄС.

"Ця ініціатива "розширить можливості наших підприємців, розширить наші підприємства та надасть польським інноваціям видимість і підтримку, необхідні для процвітання в Європі та за її межами", – сказав Міхал Ярош, державний секретар Міністерства розвитку і технологій.

Ідея полягає в тому, щоб об’єднати існуючі ініціативи та фінансування на національному рівні та рівні ЄС.

https://sciencebusiness.net/r-d-funding/european-institute-innovation-and-technology/eit-and-poland-pilot-initiative-high-potential?utm_source=ActiveCampaign&utm_medium=email&utm_content=Leaked+Commission+memo+lays+out+plan+for+European+Competitiveness+Fund&utm_campaign=

ПЕРШИЙ У СВІТІ СЕРТИФІКОВАНИЙ ДОВІДКОВИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ЦЕЛІАКІЇ

JRC розробив новий *сертифікований референтний матеріал* з універсальними характеристиками для підвищення точності тестування на целіакію, що призводить до кращої діагностики та лікування пацієнтів.

Діагностика целіакії залежить від точного вимірювання біомаркерів, таких як специфічні антитіла (так звані антитіла до tTG), що знаходяться в крові. Незважаючи на доступні медичні лабораторні тести, діагностика та лікування цього захворювання залишається складним завданням через відсутність гармонізації результатів тестів як для діагностики, так і для оцінки лікування. Якщо вимірювання не можна порівнювати між лабораторіями, це дійсно може призвести до неправильних діагнозів, помилкових діагнозів або затримки діагнозу та/або неадекватного догляду за пацієнтами.

Щоб вирішити цю проблему, JRC випустив новий сертифікований референтний матеріал (CRM) для покращення порівнянності медичних тестів на целіакію. Це контрольний матеріал, який використовується як стандарт для калібрування та валідації лабораторних тестів.

Новий матеріал має універсальні властивості, що робить його широко застосовним незалежно від конкретного методу тестування, лабораторії чи місця розташування. Він є спільною точкою відліку для різних методів тестування, лабораторій та країн, що є важливим для забезпечення точності та узгодженості діагностики целіакії.

Целіакія – це аутоімунне захворювання, яке виникає у генетично схильних людей, коли вони вживають їжу, що містить глютен. Вона запускає імунну відповідь, яка переважно атакує клітини тонкого кішківника. Це призводить до порушення всмоктування поживних речовин, спричиняючи низку проблем зі здоров'ям. Вона вражає приблизно 1% населення ЄС, або близько 4,5 мільйона людей. Поширеність цього захворювання є значною, при цьому багато пацієнтів залишаються недіагностованими або мають пізній діагноз.

Робоча група з гармонізації аутоімунного тестування, що входить до складу Міжнародної федерації клінічної хімії та лабораторної медицини (IFCC), визначила целіакію як ключовий пріоритет для гармонізації аутоімунних захворювань. Саме тому JRC взявся за розробку відповідних референтних матеріалів для цього захворювання, спираючись на багаторічний досвід виробництва клінічно сертифікованих референтних матеріалів для різних цілей, від стандартних аналізів крові до виявлення специфічних аутоімунних захворювань.

Точне маркування має вирішальне значення для людей з целіакією, оскільки єдиним способом боротьби з цим станом є дотримання суворої безглютенової дієти. *Законодавство ЄС* дозволяє маркувати харчовий продукт, що містить рівень глютену нижче 20 мг на кг, як безглютеновий.

JRC нещодавно опублікував дослідження, спрямоване на підвищення обізнаності про потенційні ризики, пов'язані з ячмінним пивом зі зниженим вмістом глютену, яке маркується як безглютенове. Висновки авторів підкреслюють необхідність подальших досліджень та співпраці для гарантування безпеки споживачів. Дослідження виявляє проблеми у виявленні та кількісному визначенні глютену в пиві, включаючи обмеження сучасних аналітичних методів та брак стандартизованих довідкових матеріалів.

Для вирішення цих проблем науковці JRC рекомендують проводити оцінки токсичності деградованих білків глютену in vivo, розробляти стандартизовані виробничі стратегії та створювати відповідні довідкові матеріали для кращого контролю та моніторингу. Це допоможе забезпечити безпеку безглютенового пива для споживання людьми з целіакією. Ця стратегічна робота є частиною зобов'язання JRC щодо підвищення точності та надійності клінічних вимірювань та підтримки боротьби з аутоімунними захворюваннями, які сукупно вражають від 5% до 10% населення Європи.

Супутній контент:

Сертифікований довідковий матеріал *ERM-DA487_IFCC СИРОВАТКА ЛЮДИНИ (анти-tTG lgA та lgG)*

Каталог сертифікованих довідкових матеріалів JRC

Довідкові матеріали для клінічного аналізу

Безглютенове пиво на основі ячменю – благословення чи неконтрольований ризик?

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/first-ever-certified-reference-material-improve-diagnosis-coeliac-disease-2025-05-19_en

ПРІОРИТЕТИ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ОСТАННІ РОКИ ПРОГРАМИ "ГОРИЗОНТ ЄВРОПА" ПОЧИНАЮТЬ ВИЗНАЧАТИСЯ

Європейська Комісія не повинна публікувати робочі програми програми "Горизонт Європа" на 2026 та 2027 рр. до кінця цього року, але ранні проєкти, що циркулюють у Брюсселі, містять багато деталей щодо пріоритетів досліджень та ймовірних конкурсів пропозицій. Ось що відомо на даний момент.

Кластер 1: охорона здоров'я. В останні два роки програми "Горизонт Європа" набирає обертів проблема впливу зміни клімату на здоров'я людини, з'явилося більше пропозицій, присвячених способам підтримки адаптації до змін у здоров'ї та побудови кліматично стійких систем охорони здоров'я. Комісія також наголошує на розвитку цифрових рішень та технологій у сфері охорони здоров'я, включаючи штучний інтелект.

Порівняно з 2025 р., проєкт робочої програми для Кластера 1 на 2026-27 рр. пропонує більше можливостей для вчених визначити напрями покращення рівного доступу до високоякісної медичної допомоги, такі як державні закупівлі інноваційних рішень.

Кластер 2: культура, креативність та інклюзивне суспільство. Кластер 2 знову зосереджений на зростаючій кількості загроз європейським демократіям, від технологічного прогресу до дезінформації та неправдивої інформації.

Але оскільки геополітичний ландшафт змінюється, а автократичні рухи зростають у всьому світі, Комісія хоче, щоб дослідники зосередилися на додаткових темах, таких як гендерно зумовлене насильство щодо жінок та ЛГБТ-людей, які беруть участь у політиці, а також ризики, пов'язані з використанням цифрових технологій для чесності виборів. Це також означає вивчення незалежності та сталості ЗМІ.

Щодо культури та креативності, ШІ відводиться важливіша роль у зусиллях ЄС щодо стимулювання революційних інновацій та, зрештою, його конкурентоспроможності. Соціальна та економічна трансформація залишається одним з головних напрямків робочої програми, з кількома додатковими конкурсами, присвяченими дитячій бідності та навичкам навчання.

Кластер 3: цивільна безпека для суспільства. Заклики до подання пропозицій, пов'язані з подоланням організованої злочинності, попередження терористичних атак, незаконного обігу наркотиків та порушеннями кібербезпеки, є основою Кластера 3.

Протягом останніх двох років Комісія посилює необхідність розробки нових та перспективних технологій для посилення цивільної безпеки та моніторингу їх використання у злочинних цілях. Дослідників просять розвивати можливості видачі, перевірки та управління можливими майбутніми типами цифрових посвідчень для подорожей для людей, які подорожують за межі ЄС.

Водночас Комісія хоче, щоб вони допомогли запобігти та протидіяти зловживанню квантовими, хмарними обчисленнями або новою біометрією, а також заглибилися в питання, пов'язані з доступом до даних. Відповідно до зусиль ЄС щодо стимулювання продуктивності на основі інновацій, робоча програма на 2026-27 рр. пропонує фінансування для створення передових інструментів, обладнання та технологій, призначених для реагування на стихійні лиха та надзвичайні ситуації, а також покращити готовність цивільного населення та управління кризами шляхом розробки систем підтримки.

Кластер 4: цифрові технології, промисловість та космос. Як і у 2025 р., акцент робиться на циркулярності виробничих матеріалів та хімікатів. Дослідники також повинні підтримувати Угоду про чисту промисловість та декарбонізацію енергоємних галузей промисловості. Для цього вони повинні опрацювати питання розвитку інноваційних технологій та інструментів для дослідження, видобутку та переробки критично важливої сировини.

Як і багато інших кластерів, використання штучного інтелекту у виробництві є предметом кількох конкурсних пропозицій.

Що стосується космосу, основна увага залишається зосереджена на зміцненні активів Європи та наданні їй конкурентної переваги на світових ринках. Однак, конкурси зі службою спостереження Землі ЄС Copernicus більше не з'являються, ні для моніторингу викидів вуглецю, ні для оцінки впливу пожеж на рослинність. Бракує проєкту робочої програми щодо цифрових конкурсів для цього кластера.

Кластер 5: клімат, енергетика та мобільність Дослідникам буде запропоновано працювати над покращенням розуміння взаємодії між кліматом, людиною та природними системами, а також ризиків та екстремальних явищ пов'язаних з кліматом, з метою підвищення готовності громадян. Відповідно до цифрового та зеленого переходу ЄС, пропозиції повинні враховувати необхідність зменшення залежності Європи від третіх

країн щодо сировини, а також допомогти у створенні акумуляторів наступного покоління, підвищенні гнучкості та стійкості енергетичних систем, а також зниженні споживання енергії в секторах нерухомості та транспорту. Очікується, що офіційна версія програми включатиме пілотний конкурс на підтримку Угоди про чисту промисловість.

Кластер 6: продовольство, біоекономіка, природні ресурси, сільське господарство та навколишнє середовище. Кластер 6 продовжуватиме фінансувати дослідників, які прагнуть покращити глобальні знання про те, що призводить до втрати біорізноманіття на суші та в глибоководних екосистемах. Проєкти планів включають, наприклад, конкурс, присвячений допомозі підприємствам, зокрема МСП та стартапам, в інтеграції питань біорізноманіття в процес прийняття рішень.

Робота над екологічно чистими системами виробництва продуктів харчування буде спрямована на підвищення стійкості сільськогосподарських культур до нових шкідників рослин, інвазивних чужорідних видів, деградації екосистем та глобалізації, а також небезпек, пов'язаних з кліматом, серед інших нових та майбутніх ризиків для здоров'я рослин.

Необхідність кращої оцінки ризиків для збереження природи також набуває все більшого значення, зокрема, заклики спрямовані на зміцнення інструментів для оцінки ризиків, пов'язаних із забруднювачами, такими як пер- та поліфторалкильні речовини, а також мікропластик.

Нарешті, новий порядок денний ЄС щодо конкурентоспроможності очевидний у темах використання штучного інтелекту та інших інноваційних рішень для стимулювання сільськогосподарського та лісового секторів, а також сільської економіки.

https://sciencebusiness.net/horizon-europe/research-priorities-final-years-horizon-europe-start-fall-place

ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ЄВРОПИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КЛІНІЧНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Привабливість Європи як місця проведення клінічних випробувань за останні роки знизилася. Хоча глобальні клінічні випробування зросли на 38% за останнє десятиліття, частка Європейської економічної зони в цих випробуваннях зменшилася вдвічі, згідно зі *звітом, замовленим EFPIA та Vaccines Europe у 2024 р*. Це означає, що на 60 000 пацієнтів менше доступу до випробувань у ЄЕЗ.

Існує багато можливих причин цього спаду – складність регуляторного середовища ЄС, пошук пацієнтів може бути складним через GDPR та транскордонні правила тощо.

У *звіті* Драгі рекомендується спростити організацію та управління багатонаціональними випробуваннями в ЄС, щоб зробити ЄС привабливим місцем для проведення клінічних досліджень. Проєкти ініціатив «Інновацій у сфері охорони здоров'я (IHI)» та «Інноваційні лікарські засоби (IMI)» вже роками займаються цією справою, створюючи мережі, інструменти та протоколи, щоб допомогти плавно розгортати клінічні випробування в Європі.

Наприклад, проєкт ***conect4children*** – клінічні випробування ліків для дітей**.**

Діти – це не маленькі дорослі, їх організми по іншому метаболізують ліки. Належне тестування лікарських засобів спеціально для дітей є необхідним, а введення *Педіатричного регламенту* в ЄС у 2007 р. призвело до збільшення кількості лікарських засобів, що розробляються для дітей. Однак через обмежену кількість дітей, яких це стосується, проведення відповідних педіатричних клінічних випробувань є складним завданням як з наукової, так і з операційної точки зору.

Інфраструктура для проведення педіатричних клінічних випробувань у Європі до початку проєкту *conect4children* була недостатньо розвиненою та фрагментованою, а це означало, що на ринок потрапляла лише невелика кількість належним чином протестованих лікарських засобів для дітей.

Проєкт *conect4children* створив мережу лікарняних центрів з обладнанням та досвідом, необхідними для проведення клінічних випробувань для дітей, а також зв'язав педіатричних експертів по всій Європі для надання своїх консультацій та проведення різних досліджень для полегшення проведення педіатричних клінічних випробувань.

Зараз проєкт перетворився на некомерційну асоціацію, яка надає підтримку та послуги тим, хто хоче тестувати лікарські засоби для дітей, покращуючи якість педіатричних клінічних випробувань та полегшуючи тягар проведення випробувань.

У рамках проєкту *EU -PEARL* було розроблено новий генеральний протокол для проведення платформних випробувань – систему, в якій одночасно тестуються кілька препаратів та використовується спільний пул учасників випробувань. Ця нова методологія допоможе пришвидшити вихід нових препаратів на ринок, а також гарантуватиме мінімальні витрати часу на вивчення варіантів ліків, які не працюватимуть.

Генеральний протокол, розроблений EU-PEARL, означає, що угоди про місця проведення клінічних випробувань узгоджуються заздалегідь, а пацієнти постійно спостерігаються та їм пропонуються методи лікування в міру їх появи. Пацієнти можуть переходити на різні препарати та припиняти їх приймати, тобто якщо вони взяли участь у випробуванні та їм призначили один препарат, який їм не підійшов, вони можуть знову взяти участь у випробуванні в інший момент і отримати інший. Це безпрограшний сценарій – для дослідників він значно скорочує час набору пацієнтів, а пацієнти отримують другий шанс отримати потенційно життєво важливі ліки, якщо перше лікування препаратом виявиться невдалим. Платформні випробування також значно зменшують кількість пацієнтів, яким потрібно давати плацебо, і є набагато ефективнішими з точки зору часу та витрат, ніж традиційні клінічні випробування.

Наразі головний протокол EU-PEARL використовується у *випробуванні потенційних ліків від нейрофіброматозу 1 (NF-1) та шванноматозу (SWN)* – генетичних захворювань, які спричиняють ріст пухлин на нервах по всьому тілу. Протоколи, розроблені в рамках проєкту, також використовуються для дослідження, яке охоплює шість країн ЄС, що вивчає *безпеку та ефективність лікування депресії* .

https://www.ihi.europa.eu/news-events/newsroom/making-europe-more-attractive-conducting-clinical-trials

ПОТОЧНІ ПРОЄКТИ

ПЛАНУВАННЯ ВИСОКОВОЛЬТНИХ МЕРЕЖ ПОСТІЙНОГО СТРУМУ ДЛЯ ВУГЛЕЦЕВО-НЕЙТРАЛЬНОГО МАЙБУТНЬОГО

Прагнення Європи до переходу від викопного палива до відновлюваних джерел енергії призведе до значних змін у мережах передачі електроенергії. Зміна у виробництві електроенергії з викопного палива на вітрову та сонячну енергію призведе до різких змін у потоках потужності в мережах передачі змінного струму. Постійний струм високої напруги (HVDC) все частіше визнається найефективнішою технологією для транспортування цієї енергії.

Проєкт *HVDC-WISE,* що фінансується ЄС, працює над надійними та стійкими конфігураціями мережі постійного струму високої напруги (HVDC), які допоможуть пришвидшити інтеграцію відновлюваних джерел енергії по всьому континенту та закладуть основу для майбутньої інтегрованої європейської системи передачі.

Одним із досягнень HVDC-WISE у моделюванні обладнання HVDC є впровадження функціонального інтерфейсу макетів (FMI), відкритого стандарту для обміну динамічними моделями моделювання між різними інструментами у стандартизованому форматі.

У світі дедалі складніших енергетичних систем математичні моделі та інструменти моделювання стикаються з певними обмеженнями. Вони часто застосовні лише до певних підсистем у взаємопов'язаних мережах, зазвичай несумісні з іншими інструментами та мають обмеження інтелектуальної складової, що перешкоджає дослідженням та розвитку силової електроніки та систем передачі.

Впровадження FMI компанією HVDC-WISE допомагає вирішити ці проблеми, оптимізуючи процес обміну моделями та підвищуючи ефективність та точність моделювання енергетичних систем.

Ще один інноваційний підхід HVDC-WISE – це використання динамічних фазорів для більш точного та ефективного моделювання взаємодії між частинами мережі змінного та постійного струму.

Нові підходи до моделювання та симуляцій проєкту HVDC-WISE описані у звіті під назвою «*Моделювання технологій*».

Деталі проєкту

Координатор: Фпанція

Учасники: Бельгія, Велика Британія, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія

Загальні витрати € 6 868 313,75

Внесок ЄС € 6 565 970,75

Тривалість: жовтень 2022 – березень 2026.

https://cordis.europa.eu/project/id/101075424

СПІЛЬНЕ СТВОРЕННЯ ЗДОРОВИХ КОРИДОРІВ ДЛЯ НАЙБІЛЬШИХ МІСТ ЄВРОПИ

Міська регенерація часто стикається з труднощами у поєднанні сталого розвитку, інклюзивності та залучення громади. Переосмислюючи традиційні підходи та використовуючи природні рішення, такі як парки та зелена інфраструктура, проєкт URBiNAT, що фінансується ЄС, відновив об’єднання фрагментованих міських громад, підтримуючи щасливіших та здоровіших громадян за допомогою різноманітних рішень.

Соціальні житлові райони, які часто розташовані на околицях міських районів, часто відірвані від міст, до яких вони належать. Зазвичай ці райони, побудовані після руйнувань Другої світової війни, були спроєктовані без інтеграції в ширший міський ландшафт, що залишало мешканців ізольованими.

Щоб вирішити цю проблему, проєкт зосередився на відновленні зв’язку цих районів як через фізичну інфраструктуру, так і через соціально-культурні ініціативи, вирішуючи проблему фрагментації таким чином, щоб заохочувати інклюзивність та зміцнювати почуття приналежності.

Проєкт об'єднав сім європейських міст – Порту, Нант, Софію, Сієну, Нову Горицю, Брюссель та Хьє-Тоструп – разом із експертами з міського планування, прав людини, географії, соціальних та гуманітарних наук – для розробки спільної, інклюзивної методології та розширення значення рішень, що базуються на природі.

В основі проєкту лежала концепція "здорових коридорів" – рішень, що базуються на природі, які виходили за рамки традиційних парків та зеленої інфраструктури. Ці коридори поєднували фізичні покращення, такі як зелень та доріжки, з громадською діяльністю, яка посилювала соціальну згуртованість.

Підхід URBiNAT полягав в акценті на людській участі. Люди змогли спільно створювати свої простори, трансформуючи як навколишнє середовище, так і свої стосунки один з одним.

Потім у рамках проєкту було розроблено гнучкий та широкий каталог рішень, включаючи семінари за участю громадськості, соціальні цінности, спільне садівництво та культурні заходи, які кожне місто могло адаптувати до своїх унікальних потреб.

Серед них були соціальний ринок у Порту, аудиторія просто неба в Софії та міський сад у Нанті. Ці коридори знову поєднали райони з міською тканиною, додаючи відчуття ідентичності та гордості за громаду.

Центральним фактором успіху було прагнення до спільного творення через спільне управління. Мешканці, політики, практики, науковці та підприємства були залучені, гарантуючи, що рішення відображають потреби та прагнення всієї громади.

Це також створило міцну спільноту практиків у семи містах, об’єднавши місцеві асоціації, дослідників та міжнародних експертів для обміну знаннями та передовим досвідом.

Коридори зміцнили зв'язки в громаді. Асоціації, які ніколи раніше не співпрацювали, почали працювати разом, заохочуючи сильніше почуття приналежності та спільної мети. Результати проєкту також виходять за рамки фізичних змін.

Здорові коридори URBiNAT пропонують стійку модель інклюзивного міського відновлення. Інтегруючи природні рішення, спільну творчість та солідарність, це показало, що навіть найслабші громади можуть об’єднатися для створення змін. А заглядаючи в майбутнє, розроблені інструменти та методології впроваджуються в нові ініціативи та тиражуються через семінари, публікації та міжнародну мережу партнерів, а саме проєкти TRANS-Lighthouses та GreenInCities, що фінансуються ЄС.

Деталі проєкту

Координатор: Бельгія

Учасники: Бельгія, Болгарія, Данія, Іспанія, Італія, Китай, Німеччина, Португалія, Словенія, Франція, Швеція,

Загальні витрати € 13 666 567; внесок ЄС € 13 019 300

Тривалість: червень 2018 – березень 2024.

https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/projects/success-stories/all/co-creating-healthy-corridors-europes-biggest-cities

СЕРБСЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ВИКОРИСТОВУЄ ОТРУТУ СКОРПІОНІВ ДЛЯ БОРОТЬБИ З РАКОМ

Проєкт NANOFACTS, що фінансується ЄС, допоміг перетворити сербський Інститут BioSense (BIOS) з лідера в галузі сільськогосподарського сенсоризму на центр інноваційної діагностики та терапії раку. Цей проєкт є частиною Місії ЄС з боротьби з раком, яка має на меті покращити життя понад 3 мільйонів людей до 2030 р. шляхом профілактики, лікування та підтримки онкохворих та їхніх сімей, що дозволить їм жити довше та здоровіше.

Заснований у 2015 р., сербський центр BIOS є піонером у цифровій трансформації сільського господарства Сербії. Але за підтримки проєкту NANOFACTS і завдяки партнерству з Трініті-коледжем Дубліна (TCD) в Ірландії та Віденським технічним університетом (TUW) в Австрії, проєкт надав дослідникам BIOS передові знання і технологію в галузі нанотехнологій та біосенсорики, що дозволило їм розробляти новаторські рішення для діагностики та лікування раку.

TUW поділився своїм досвідом у створенні крихітних, високоточних діагностичних інструментів, допомагаючи BIOS розробляти зручні пристрої для використання як у лікарнях, так і вдома. Дослідники з TCD керували інститутом у розробці наночастинок, здатних впливати на ракові клітини для візуалізації та лікування.

Ця експертна підтримка дозволила BIOS розширити свою діяльність у сфері діагностики раку. Сила пептидів NANOFACTS вже досягла значних проривів завдяки

унікальному поєднанню досвіду BIOS. Серед найважливіших моментів – використання хлоротоксину, пептиду, отриманого з отрути скорпіона, для впливу на мультиформну гліобластому (GBM), смертельну форму раку мозку. Включивши наночастинки в гідрогелі для локальної терапії та дослідивши доставку ліків під контролем МРТ, проєкт зробив кроки до більш ефективного, індивідуалізованого лікування раку.

У сфері діагностики NANOFACTS розробила біосенсори для ключових речовин, що вказують на наявність раку (відомих як біомаркери), включаючи HER-2 (пов'язаний з раком молочної залози) та матриксну металопротеїназу-2 (задіяну в множинних видах раку). Ці інновації обіцяють раннішу та точнішу діагностику, покращення результатів лікування та потенційне порятунок життів.

Ключовим напрямом для команди зараз є комерціалізація. Прототипи, розроблені під час NANOFACTS, такі як біосенсори та нанотерапевтичні засоби, удосконалюються для готовності до виходу на ринок.

Працюючи через кордони та розширюючи межі досліджень раку, NANOFACTS нарощує потенціал у регіоні та прокладає шлях до майбутнього, де лікування раку буде більш ефективним, доступним та персоналізованим.

Деталі проєкту

Координатор: Сербія

Учасники: Австрія, Ірландія, Сербія

Загальні витрати: € 899 823; внесок ЄС € 899 823

Тривалість: січень 2021 – червень 2024.

https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/projects/success-stories/all/serbian-lab-using-scorpion-venom-fight-cancer

ПОДІЇ: КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, ТРЕНІНГИ, СТИПЕНДІЇ, ГРАНТИ

ТРЕТЯ ОКЕАНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ООН "ПРИСКОРЕННЯ ДІЙ ТА МОБІЛІЗАЦІЯ ВСІХ УЧАСНИКІВ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ОКЕАНУ"

United Nations | КОНФЕРЕНЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ОКЕАНУ НІЦА, ФРАНЦІЯ 2025

***Дата*:** 9–13 червня 2025 р.

Місце: Ніца, Прованс-Альпи-Лазурний берег, Франція

Мета: стимулювання трансформаційних дій та надання рішень, необхідних океану.

Конференція залучить усі відповідні зацікавлені сторони – уряди, систему Організації Об'єднаних Націй, міжурядові організації, міжнародні фінансові установи, інші зацікавлені міжнародні органи, неурядові організації, організації громадянського суспільства, академічні установи, наукову спільноту, приватний сектор, благодійні організації, корінні народи та місцеві громади, а також інших учасників для оцінки викликів та можливостей, пов'язаних із реалізацією Цілі 14, а також дій, вжитих для цього.

Офіційна програма Океанічної конференції ООН 2025 - *тут*.

Для того, щоб отримати доступ до приміщень Конференції та периметра навколо місця проведення Конференції, всі учасники повинні успішно пройти як процес реєстрації в Організації Об'єднаних Націй, так і форму реєстрації приймаючої країни. Для офіційної реєстрації оригінали друкованих документів мають бути доставлені до Управління з правових питань, розташованого на 36-му поверсі будівлі Секретаріату штаб-квартири ООН у Нью-Йорку, якщо це можливо, не пізніше 2 червня 2025 р. Більш детально *тут.*

Позитивна відповідь як від ООН, так і від країни перебування (підтвердження реєстрації електронною поштою) є успішним завершенням процесу.

Конференція буде базуватися на попередніх Конференціях ООН з питань океану, які були проведені Швецією та Фіджі у *2017 р. в Нью-Йорку* та Португалією та Кенією у *2022 р. в Лісабоні* .

У *листі від 1 травня 2025 р.* Голова ГА ООН інформує держави-члени, що підготовлено *заключну політичну декларацію* даної Конференції під назвою "Наш океан, наше майбутнє: об’єднані для невідкладних дій", яка підкреслює, що "океан є основоположним для життя на нашій планеті та нашого майбутнього" і відображає стурбованість держав-членів щодо "глобальної надзвичайної ситуації, з якою стикається океан" через зміну клімату, втрату біорізноманіття та забруднення.

https://sdgs.un.org/conferences/ocean2025

ВІДКРИТО КОНКУРС ПРОЄКТІВ У СФЕРІ ПРИКЛАДНИХ КВАНТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕЖАХ МЕРЕЖІ EUREKA

Українські організації отримали нові можливості для участі в міжнародному науково-дослідному співробітництві. У межах мережі Eureka оголошено конкурс спільних науково-дослідних проєктів у галузі прикладних квантових технологій, до участі в якому запрошують українців.

Україна через Міністерство освіти і науки, а також партнери з Австрії, Бельгії (Фландрія та Валлонія), Данії, Фінляндії, Франції, Португалії, Іспанії, Південної Африки та Туреччини надають фінансування для організацій, готових реалізовувати спільні міжнародні дослідницькі ініціативи.

Кінцевий термін подання проєктних заявок – 5 вересня 2025 р.

Для участі в конкурсі треба сформувати консорціум, до складу якого входять щонайменше дві організації з перелічених країн або регіонів.

Пріоритетні напрями конкурсу:

- квантові обчислення;
- квантове моделювання та архітектура стеку;
- квантові комунікації та кібербезпека;
- квантові сенсори та метрологія.

Мета конкурсу – підтримувати розроблення інноваційних квантових технологій, які перевершують або пришвидшують наявні рішення та сприяють виконанню актуальних завдань у промисловості, науці й суспільстві.

Деталі участі – на *сайті Eureka.*

Якщо маєте запитання, звертайтеся до національної координаторки:

- Олена Макаренко, керівниця експертної групи з питань стратегування та інтеграції до Європейського дослідницького простору, директорат розвитку науки МОН *olena.makarenko@mon.gov.ua.*

https://mon.gov.ua/news/vidkryto-konkurs-proiektiv-u-sferi-prykladnykh-kvantovykh-tekhnolohii-u-mezhakh-merezhi-eureka

ЄК ОГОЛОШУЄ ПРО НОВІ КОНКУРСИ ТА ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ "ВИБЕРИ ЄВРОПУ"

Європейська Комісія оголосила про нові конкурси на суму понад 1,25 мільярда євро в рамках програми Марії Склодовської-Кюрі (MSCA) для підтримки передових досліджень та зосередження уваги на розвитку дослідницьких талантів, сприянні міжнародній співпраці та зв'язку науки із суспільством, з цілеспрямованою підтримкою дослідників на початку кар'єри та переміщених українських вчених.

Комісія оголошує про нові конкурси фінансування, які будуть відкриті пізніше цього року:

- *Докторські мережі MSCA* (597,8 млн євро, 28 травня – 25 листопада): набір та навчання докторантів в академічних колах та інших секторах, включаючи промисловість, бізнес та державне управління. Схема також включає спеціалізовані спільні докторські мережі та промислові докторські мережі.
- *MSCA & Citizens* (16,3 млн євро, 17 червня – 22 жовтня): наближає науку до громадськості завдяки заходам "Європейська ніч дослідників" та "Дослідники в школах", демонструючи вплив досліджень на повсякденне життя громадян.
- *MSCA* також виділить додаткові 10 мільйонів євро на підтримку переміщених українських дослідників через програму стипендій MSCA4Ukraine. 2 докторанти та 47 постдокторантів продовжуватимуть свої дослідження в академічних колах, на підприємствах, у дослідницьких центрах та державних установах ЄС та 15 країн, асоційованих з Horizon Europe. Більшість із них базуватиметься в Німеччині (15), Польщі (6) та Великій Британії (5). Більшість стипендіатів отримують дворічні стипендії. Коли дозволять умови, дослідники відновлять свою діяльність в Україні, щоб допомогти зберегти дослідницький та інноваційний потенціал країни.

Це доповнює три конкурси, які вже були відкриті цього року:

- Фонд MSCA COFUND (105,6 млн євро, завершується 24 червня): допомагає організаціям створювати або вдосконалювати власні програми докторської підготовки та постдокторських стипендій. Мета полягає в залученні та наймі талановитих дослідників, розвитку їхніх навичок та просуванні їхньої кар'єри.
- Програма обміну персоналом MSCA (97,7 млн євро, завершується 8 жовтня): фінансує спільні проєкти в галузі досліджень та інновацій, сприяючи міжнародному, міжгалузевому та міждисциплінарному обміну та обміну знаннями на всіх етапах інноваційного ланцюга.

- Постдокторські стипендії MSCA (404,3 млн євро, термін дії програми закінчується 10 вересня 2025 р.): допомагають досвідченим дослідникам здобувати нові навички, розвивати кар'єру та здобувати міжнародний, міждисциплінарний та міжгалузевий досвід, працюючи за кордоном.

ЄК також оголошує про новий пілотний проєкт "Оберіть Європу для науки" з бюджетом 22,5 мільйона євро у 2025 р., метою якого є зміцнення кар'єри дослідників у Європі шляхом фінансування постдокторських програм, що виходять за рамки проєктної роботи. Організації отримуватимуть фінансування протягом 36 місяців, після чого відбудеться дворічний етап, що фінансуватиметься приймаючою установою. Мета полягає у створенні стабільніших кар'єрних шляхів для дослідників на початку кар'єри, зменшенні нестабільності та узгодженні дослідницьких ролей із довгостроковими інституційними стратегіями.

Програми відкриті для дослідників з усього світу, що зміцнює амбіції Європи щодо залучення та утримання найкращих фахівців, одночасно впроваджуючи дослідницьку майстерність у місцеві екосистеми досліджень та інновацій.

Також Комісія повідомляє про початок конкурсу пропозицій та пов'язаних з ними заходів у рамках "Робочої програми до 2025 р." в рамках програми "Горизонт Європа".

Рішенням *C/2025/02795* від 14 травня 2025 р. Комісія затвердила вищезазначену робочу програму, яка включає конкурси пропозицій та пов'язані з ними заходи. Терміни та бюджети заходів, доступні на веб-сайті Порталу фінансування та тендерів Європейської комісії *https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/horizon* разом з вказівками для заявників щодо подання пропозицій.

Для отримання додаткової інформації: *Запитання та відповіді щодо пілотної схеми "Оберіть Європу для науки", Більше інформації про пілотний проєкт "Оберіть Європу для науки", Більше інформації про конкурси 2025 р.*

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1221

INESC TEC ОГОЛОШУЄ НОВИЙ КОНКУРС ДЛЯ СТАРШИХ ДОСЛІДНИКІВ ІКТ, ЗАЦІКАВЛЕНИХ У ПРОВЕДЕННІ ВІД ОДНОГО ДО ТРЬОХ МІСЯЦІВ У ПОРТУГАЛІЇ

Інститут системної та комп'ютерної інженерії, технологій та науки (INESC TEC) оголошує новий конкурс заявок для старших дослідників, які зацікавлені провести від одного до трьох місяців у Португалії, досліджуючи такі теми, як штучний інтелект, біоінженерія, комунікації, комп'ютерні науки та інженерія, фотоніка, робототехніка, системна інженерія та управління, а також енергетика.

Цей новий конкурс базується на успіху попередніх програм Міжнародної програми для запрошених дослідників.

INESC TEC вітатиме старших дослідників з усього світу, які співпрацюють з іноземними організаціями та бажають співпрацювати з приймаючою стороною INESC TEC

та їхньою командою (хоча також можуть подавати заявки аспіранти та студенти магістратури).

Наукові візити можуть розпочатися з 30 вересня 2025 р. та мають завершитися не пізніше 31 липня 2026 р. Обраним кандидатам буде надано щомісячну компенсацію для *вивчення однієї з 85 дослідницьких тем, запропонованих дослідницькою спільнотою INESC* TEC, в одному з дослідницьких центрів багатопрофільної португальської установи.

Більш детально – тут.

INESC TEC – це приватна некомерційна дослідницька асоціація зі статусом громадського інтересу, яка займається науковими дослідженнями та технологічним розвитком, трансфером технологій, передовим консалтингом та навчанням, а також передінкубацією нових технологічних компаній. INESC TEC, що працює в семи місцях у містах Порту (штаб-квартира), Брага, Віла-Реал та Мадейра, та має понад тисячу співробітників, діє від генерування знань до науково обґрунтованих інновацій, а також спільно працює над пошуком більш сталого, відповідального та покращеного світу.

https://sciencebusiness.net/network-updates/inesc-tec-launches-new-call-senior-ict-researchers-interested-spending-one-three?utm_source=ActiveCampaign&utm_medium=email&utm_content=Brussels+rumour+mill+churns+out+new+scenario+for+FP10&utm_campaign=

© графічні зображення та фотографії з сайту http://ec.europa.eu/
та твітер-стрічки програми Горизонт 2020 @EU_H2020